Kosovo
Kosovo je parlamentarna demokratija sa populacijom od približno 2,2 miliona stanovnika. Višestranački izbori 12.decembra za Skupštinu i državne zakonodavne organe generalno su zadovoljili međunarodne standarde, ali u nekim oblastima je bilo ozbiljnih nepravilnosti koje su za posledicu imale ograničeno ponavljanje glasačkog procesa u nekim opštinama. Zemlja je svoju nezavisnost proglasila 2008.godine kada je prihvatila Ahtisarijev plan kojim su predviđeni međunarodno podržani instrumenti, u koje spadaju Međunarodna civilna kancelarija i Misija za vladavinu prava EU (EULEX), radi podrške novoj vladi.
Sigurnosne snage su izveštaje podnosile civilnim vlastima dok su pod nadzorom Mirovnih snaga za Kosovo (KFOR) Organizacije Severnoatlantskog pakta (NATO) sa ovlašćenjem UN.
Tokom godine izveštavano je o problemima i zloupotrebama koje obuhvataju sledeće: mešanje vlade u rad sigurnosnih snaga i pravosuđe; predugo zadržavanje u istražnom pritvoru i nedostatak adekvatnog sudskog postupka; zastrašivanje medija od strane zvaničnika i pojedinaca; incidenti nasilja nad pripadnicima verskih zajednica i oštećivanje njihove imovine; ograničeni napredak u procesu povratka privremeno raseljenih lica (IDPs) u njihove domove; korumpiranost vlasti, uključujući policiju i pravosuđe; nasilje nad ženama i diskriminacija žena; trgovina ljudima, pogotovu devojaka i žena radi sekusalne eksploatacije; društveno nasilje, zlostavljanje i diskriminacija pripadnika manjinskih zajednica; društvena diskriminacija lica sa invaliditetom; zlostavljanje i diskriminacija lica na osnovu njihove seksualne orijentacije; i dečji rad u nezvaničnom sektoru.
POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA
Odeljak 1
a.
Poštovanje integriteta lica, uključujući slobodu od:
Proizvoljnog ili nezakonitog lišavanja života
Nije bilo izveštaja tokom godine o tome da su vlada ili njeni zastupnici počinili proizvoljno ili nezakonito ubistvo. Bilo je pomaka u slučajevima koji su se desili između 1999. i 2003.godine, za koje se sumnjalo da su politički motivisani.
Posle objavljivanja videa sa priznanjem samoprozvanog političkog ubice Nazima Blace, u novembru 2009.g., EULEX je izvršio četiri hapšenja tokom godine zbog sumnje u više od 20 politički motivisanih ubistava u periodu 1999-2003. Blaca i trojica drugih uhapšeni u tom slučaju sumnjiče se za ubistva i ubistva u pokušaju političkih ličnosti po naređenju Kosovske informacione službe (SHIK) koja je bila u službi Oslobodilačke vojske Kosova (KLA) do kraja sukoba na Kosovu. SHIK je izvestio o svom zvaničnom rasformiravanju 2008.godine. istraga u tom slučaju trajala je do kraja godine. EULEX policija je 13.jula uhapsila Fahredina Gašija u vezi istrage. Gaši je optužen za dela ratnog zločina počinjena 1999.g. u opštini Lipljan. Nazim Blaca je 30.novembra pušten iz istražnog pritvora posle godinu dana provedenih u pritvoru. Puštanje je bilo u skladu sa zakonskim propisima, jer istražni pritvor ne može da traje duže od godinu dana.
Mandat EULEX-a obuhvata istragu, suđenje i krivično gonjenje za ratne zločine počinjene za vreme sukoba 1998-99. (vidi odeljak 1.e., sudski postupak).
Nepoznati napadač je 5.jula pucao i naneo povredu Petru Miletiću, članu Skupštine i stalnom sekretaru Nezavisne liberalne partije kosovskih Srba, ispred njegovog stana dok je odlazio na posao. Ministar unutrašnjih poslova Bajram Redžepi rekao je medijima da je Miletić pogođen sa dva metka. Miletić je bio na bolničkom lečenju, odakle je otpušten posle nedelju dana. Policija je rekla da poseduje opis napadača, a istraga je bila u toku na kraju godine.
Parlamentaran skupština Saveta Evrope (COE) objavila je 12.decembra izveštaj izaslanika COE Dika Martija sa tvrdnjama o nehumanim tretmanu lica i protivzakonitoj trgovini ljudskim organima u zemlji. U izveštaju se iznosi da su pripadnici KLA i njihovi saradnici držali mnoštvo ’’nestalih’’ lica u Albaniji na

neformalno određenim lokacijama u Bicaku, Burelu i Fuše-Kruje. U izveštaju se dalje tvrdi da je mali broj tih lica postao ''žrtvama organizovanog kriminala'', njima su vađeni bubrezi kojima se trgovalo u međunarodnim krugovima koji se bave trgovinom organa. U izveštaju se tvrdi da su svi oni koji su tamo držani, Albanci i Srbi, najverovatnije ubijeni. Prema izveštaju, direktni izvori su optužili petoricu pripadnika takozvane Dreničke grupe unutar KLA – Hašima Tačija, Džavita Halitija, Kadrija Veselija, Azema Sile i Fatmira Limaja – da su izdavali naređenja, a u nekim slučajevima lično nadgledali, ubijali, zatvarali, prebijali i ispitivali u kontekstu operacija koje je predvodila KLA na teritoriji Albanije između 1998. i 2000.godine. U izveštaju se takođe tvrdi da je vođa navodne Dreničke grupe, aktuelni premijer Hašim Tači, navodno radio uz ''podršku i saučesništvo'' ne samo albanske zvanične vladajuće strukture, uključujući socijalističku vladu Albanije koja je u to vreme bila na vlasti, već takođe i albanske tajne službe i albanske mafije.
Krivični sud za bivšu Jugoslaviju (ICTY), čiji mandat nije proširen na Albaniju, prethodno je ispitao tvrdnje o krađi organa sadržanim u Martijevom izveštaju i zaključio da ne postoji dovoljno dokaza za pokretanje krivičnog gonjenja u ovom slučaju. EULEX Jedinica za ratne zločine se bavi otvorenom istragom u vezi tvrdnji o trgovini organima. EULEX Jedinica za ratne zločine je objavila da ne poseduje dokaze u vezi tvrdnji iz Martijevog izveštaja i pozvala COE i druge elemente da doprinesu bilo kakvim dokazima koje su eventualno prikupili. U izveštaju se takođe poziva Srbija, Kosovo i Albanija na blisku saradnju sa EULEX-om kao podrška sprovođenju istrage. Kosovske vlasti osudile su sadržaj izveštaja, ali su se obavezale na saradnju u svakoj istrazi. Okružni sud u Prištini je 11.juna osudio Arbena Berišu na maksimalnu zatvorsku kaznu od 40 godina zbog ubistva policajca, Triumfa Rize, 2007.godine. Sud je takođe osudio Fitima Avdiua na 10 godina zbog saučesništva u zločinu, a Argona Eminija kaznio novčanom kaznom od 2.000 EUR (2.680 USD) zbog pružanja pomoći počiniocu krivičnog dela. Ostala tri optužena lica u ovom slučaju – Enver Sekiraca, Ilir Abdulahu i Rahim Abdulahu – ostali su na slobodi.

b.
Nestanak

Nije bilo izveštaja o politički motivisanim slučajevima nestanka; međutim, prema Međunarodnom komitetu Crvenog krsta (ICRC), do kraja avgusta na listi nestalih u sukobu u periodu 1998-99.g bilo je 1882 lica.
Od tog broja nestalih lica 70% čine kosovski Albanci, a 30% kosovski Srbi i pripadnici druhih manjina. Tokom godine Ministarstvo pravde i bivša Kancelarija za nestala lica i forenziku koja je ove godine u u skladu sa zakonom postala Odsek za forenzičku medicinu (DFM), nastavili su sa identifikacijom ostataka nestalih lica. Od januara do decembra DFM i Međunarodna komisija za nestala lica (ICMP) pozitivno su identifikovali 56 nestalih lica, a ostatke predala porodicama. Pored toga DFM i ICMP potvrdili su identitete 47 lica prethodno identifikovanih i sahranjenih, ali za koje je postojala zabrinutost u vezi prvobitne identifikacije. U avgustu DFM je započeo iskopavanje prostranog, kompleksnog nalazišta u opštini Vučitrn uz pomoć Kosovskih bezbednosnih snaga (KSF). Do sredine decembra pod nadzorom DFM-a bilo je 364 neidentifikovanih ostataka (337 sa lokacija na Kosovu i 27 sa lokacija u Srbiji).
Tokom godine zvaničnici sa Kosova i iz Srbije sastali su se četiri puta u okviru radne grupe za nestala lica kojom predsedava ICRC, a pod pokroviteljstvom specijalnog izaslanika generalnog sekretara UN. Tokom godine održana su dva sastanka njenih radnih podgrupa za forenzička pitanja.

c.
Tortura i ostali okrutni, nehumani ili degradirajući tretmani ili kažnjavanja

Ustav i zakon zabranjuju takvu praksu, i nije bilo izveštaja tokom godine o tome da su je koristile vlasti, EULEX ili KFOR (koji ima ograničeno ovlašećnje u vezi hapšenja i zatvaranja).

U izveštaju COE od 12.decembra o nehumanom tretmanu lica i protivzakonitoj trgovini ljudskim organima (vidi odeljak 1.a.) tvrdi se da je u periodu od 1998. do juna 1999.g., KLA, uz saradnju albanske tajne službe, držala u pritvoru ''ratne zarobljenike'' sa Kosova na lokacijama u Duresu, Cahanu i Kukesu gde su držani u improvizovanim zatvorima, u nehigijenskim uslovima bez hrane i vode, a gde su ih vojnici KLA periodično posećivali radi ispitivanja uz surov tretman ili nasumično prebijanje.
Neki od sledbenika lidera Vetevondosjea (Pokret ''Samoopredeljenje'') Albina Kurtija izvestili su o tome da su povređeni tokom njegovog hapšenja 12.juna u Prištini. Kurti, koji je izbegao kaznu kućnog pritvora koja potiče od nasilnih protesta 2007.g. i izbegao nekoliko ranijih pokušaja vraćanja u pritvor, uhapšen je posle protesta u štabu njegove grupe. Više od 100 sledbenika pokušalo je da ometa hapšenje, a kosovska policija (KP) upotrebila je dva kanistra suzavca kako bi kontrolisala masu. Nekoliko sledbenika zatražilo je medicinsku pomoć posle sukoba sa policijom trvrdeći da su prebijeni palicama i zadobijenih opekotina od suzavca. Aktivisti Vetevendosjea izvrnuli su vozila EULEX-a koja su bila na licu mesta i probušili gume na nekoliko vozila KP.
COE Komisija za prevenciju torture (CPT) je 2009.g. izdala je izveštaj o zemlji na osnovu posete 2007.g. U izveštaju se navodi da je CPT primila brojne izveštaje o lošem tretmanu zatvorenika od strane KP policajaca, što se uglavnom odnosilo na udaranje, šamaranje i šutiranje od strane policajaca pri pokušaju da dobiju priznanje. U izveštaju je primećeno da bi, u nekoliko slučajeva, navodni loš tretman (kao što je ruganje i produženo i ozbiljno batinanje) moglo lako da se opiše kao tortura, a primećeno je da je veliki broj pritvorenih lica tvrdio da su policajci vršili psihološki pritisak na njih da ne podnose žalbe u vezi lošeg tretmana).

Uslovi u zatvorima i kazneno-popravnim ustanovama

Uslovi u zatvorima i kazneno-popravnim ustanovama generalno zadovoljavaju međunarodne standarde, a vlada je omogućila monitoring posete nezavisnih posmatrača ljudskih prava.
Tokom godine bilo je nekih tvrdnji o zlostavljanju i lošem tretmanu zatvorenika. U oktobru Kosovski rehabilitacioni centar za žrtve torture (KRCT), lokalna nevladina organizacija koja je posetila i vršila monitoring zatvore i kazneno-popravne ustanove, objavila je izveštaj o svojim posetama u periodu 2009-10.g. svim zatvorima i kazneno-popravnim ustanovama u zemlji. KRCT nije izvestio o tvrdnjama o preternoj upotrebi sile; primio je nekoliko tvrdnji o lošem tretmanu od strane policije, uglavnom za vreme hapšenja ili ispitivanja, a slučajeva lošeg tretmana u policijskom pritvoru nije bilo.
KRCT je izvestio o tvrđenjima o prekomernoj upotrebi sile od strane stražara u kazneno-popravnoj ustanovi u Peći, ali je naznačio da zatvorenik nije izvestio o bilo kakvom daljem zlostavljanju kada je ponovo intervjuisan u aprilu. Pored toga KRCT je izvesto o slučaju fizičkog zlostavljanja maloletnika u Popravnom domu u Lipljanu u februaru 2009.g.
KRCT je dao primedbu o tome da neke ćelije, uglavnom u zatvoru Dubrava, nemaju propisnu ventilaciju i otvor za prirodno svetlo. Kvalitet i kvantitet higijenskih proizvoda obezbeđenih za zatvorenike bio je nizak. KRCT je takođe izneo zabrinutost zbog prenatrpanosti zatvora Dubrava. KRCT je pohvalio nove inicijative za ispitivanje zatvorenika na HIV i hepatitis i naveo ustanovljenje Instituta za forenzičku psihijatriju, ustanovljenu sredstvima i uz pomoć EU u svrhu lečenja mentalno obolelih zatvorenika. Međutim, KRCT je izneo zabrinutost da se snabdevanje kazneno-popravnih ustanova medicinskim priborom ponekada obustavlja i ukazao da smanjeno ulaganje u medicinski pribor, usluge i specijalističko medicinsko lečenje utiče na kvalitet zdravstvene nege u kazneno-popravnom sistemu.
Kosovski kazneno-popravni sistem (KCS) rukovodi svakodnevnim poslovima u svim kazneno-popravnim ustanovama. EULEX je zadržao ograničeni monitoring, mentorsku i savetodavnu ulogu u zatvorima. Pored toga EULEX po zahtevu vrši transport zatvorenika. Do kraja decembra bilo je približno 1320 osuđenih zatvorenika i 130 pritvorenika u istražnim zatvorima pomešanih u zatvorskim i pritvorskim ustanovama. Bilo je 35 žena (20 osuđenih zatvorenica i 15 pritvorenica u istražnom postupku) i 45

maloletnika (12 pritvorenika i 33 u zatvorima za maloletnike). Tokom godine zatvorska populacija na mesečnom nivou u glavnoj popravnoj ustanovi, zatvor Dubrava, varirala je između 650 i 1.000 zatvorenika, što je ispod njenog kapaciteta od 1.200. Tokom godine u funkciji su bile tri popravne ustanove, šest pritvorskih jedinica, jedna ustanova za zaštitu svedoka i jedna zatvorska bolnica.
KRCT je izvestio o tome da i dalje postoje ustanove u kojima su pritvorenici u istražnom postupku pomešani sa osuđenim zatvorenicima, kao što su pritvorski centri u Peći, Gnjilanu i Severnoj Mitrovici. Kosovska kazneno-popravna služba izvestila je o tome da nije bilo ustanova u kojima su istovremeno bili smešteni pritvorenici u istražnom postupku i osuđenici. KRCT je takođe izvestio o više slučajeva u kojima su pritvorenici u istražnom postupku zadržani više od 12 meseci. Kazneno-popravna služba potvrdila je da su brojni pritvorenici u istražnom postupku držani duže od jedne godine što je kršenje zakona.
KRCT je izvestio da nije bilo ''većih problema u pogledu kontakta zatvorenika sa spoljnim svetom, dostupnost informacija ili prava na praktikovanje veroispovesti'', da su zatvorenicima pružane adekvatne informacije o njihovim pravima i njihovoj ishrani, i da se ''prava manjina u zatvorskim ustanovama još uvek dobro poštuju''. KRCT je izneo zabrinutost zbog nedostatka nastavnika u popravnom domu u Lipljanu za maloletnike i dao primedbu o tome da neki predmeti koji se uče u javnom školskom sistemu nisu dostupni u popravnom domu. Korupcija i nepotizam, pogotovo u zatvoru Dubrava, i dalje zabrinjava. Posledica toga je da se privilegije, disciplinske mere i razmatranje žalbi ne primenjuju uvek na pravičan i transparentan način.
Vlasti su odobrile posete i monitoring državnih zatvorskih i pritvorskih ustanova. Ombudsman i KRCT vršili su tokom godine inspekcije kazneno-popravnih ustanova. Ombudsman je izvestio o dobroj saradnji sa kazneno-popravnom službom, uključujući mogućnost sprovođenja privatnih razgovora sa zatvorenicima tokom poseta. Zatvorenici mogu da podnesu žalbe i zahteve za istragom sudskim vlastima, bez cenzure, putem anonimnih kutija u zatvoru. Direktor KCS primio je 65 zvaničnih zahteva po pitanju zatvorskih uslova od zatvorenika do kraja ove godine, ali nijedan od ovih zahteva nije od strane KCS klasifikovan kao žalba. CPT je između 8. i 15.juna posetila brojne kazneno-popravne ustanove; CPT nije izdala izveštaj o poseti do kraja godine. ICRC nije sproveo sproveo nijednu inspekciju zatvorskih i pritvorskih ustanova tokom godine.
Izveštaj KRCT materijalne uslove nazvao je ''generalno dobrim'' i notirao brojna poboljšanja od 2008.g. na osnovu preporuka posmatrača. ''Ćelije policijskog pritvora se obnavljaju, a na infrastrukturnom nivou situacija se i dalje poboljšava. Uslovi u policijskom pritvoru uopšteno su dobri, a zakon se generalno poštuje''. Tokom godine vlada je potrošila 3,39 miliona evra (4,5 miliona USD) za unapređenje životnih uslova u zatvorskim i pritvorskim ustanovama, kao i za otvaranje novog pritvorskog objekta sa kapacitetom za 200 lica u Smrkovnici.

d.
Proizvoljna hapšenja ili pritvor
Ustav i zakon zabranjuju proizvoljno hapšenje i pritvor, a vlada, EULEX i KFOR se generalno pridržavaju tih zabrana.

Uloga policije i bezbednosnog aparata
Lokalne snage bezbednosti obuhvataju KP i KSF. Policija funkcioniše pod nadležnošću Ministarstva unutrašnjih poslova. Misija EU za vladavinu prava na Kosovu, EULEX, počela je sa radom 2008.g. i ustanovila svoj mandat da nadgleda, podučava i savetuje lokalne pravosudne i institucije za sprovođenje zakona. EULEX ima ograničenu izvršnu vlast u oblastima kao što su organizovani kriminal, korupcija, ratni zločin, zaštita svedoka, pranja novca, finansiranje terorizma, kao i međunarodne policijske saradnje. U julu 2009.g. policija je preuzela glavnu odgovornost u pogledu istrage dela terorizma koja nisu bila od međunarodne važnosti. KSF je lako naoružana bezbednosna i civilna odbrambena snaga koja funkcioniše pod civilnom nadležnošću Ministarstva bezbednosnih snaga Kosova, a koja je pod mentorstvom KFOR-a.

U aprilu, premijer je imenovao novog vršioca dužnosti generalnog direktora KP. Ministar unutrašnjih poslova i novi generalni direktor potpisali su tada naredbu kojom je stvoren jedinstven komandni lanac unutar policije. Vršilac dužnosti generalnog direktora, uz odobrenje ministra unutrašnjih poslova, formalizovao je tada organizacionu strukturu policije.
Do decembra, pripadnici nacionalnih manjina sačinjavali su približno 15% od 7291 policajca; 9,5% policajaca su kosovski Srbi. Približno 13% policajaca su žene.
Vlada i EULEX imaju zajedničku izvršnu vlast nad policijom, iako je nadležnost EULEX-a ograničena na oblasti u kojima živi većinsko srpsko stanovništvo severno od reke Ibar. KP ima dužnost svakodnevnog policijskog rada u svim oblastima zemlje, ali EULEX vrši dodatnu izvršnu vlast i nadgleda sprske većinske opštine na severu, Zubin Potok, Zvečan, Leposavić i severni deo Mitrovice.
Specijalne policijske jedinice za istraživanje ratnih zločina, finansijskog kriminala i organizovanog kriminala, kao i program zaštite svedoka EULEX policije, i dalje se sastoje od međunarodnih EULEX policajaca i funkcionišu nezavisno od policije. EULEX i KP jedinice samostalno rade na prikupljanju informacija o kriminalnim delatnostima i organizovanom kriminalu. Internacionalni policajci EULEX-a, tužioci i sudije, raspoređeni u zemlji imaju široko diskreciono pravo da intervenišu u svim konkretnim stvarima vezanim za kriminal. Međutim, u praksi, većina policijskih dužnosti i odgovornosti u rukama su lokalne policije.
Policijski inspektorat Kosova (PIK) radi kao samostalno telo pod nadležnošću Ministarstva unutrašnjih poslova i ima mandat sprovođenja istraga i vršenja inspekcija koje obuhvataju policijski personal. Zakon o PIK dopunjen je amandmanom 14.oktobra i stupiće na snagu 1.juna 2011.g. čime se nadležnost za sprovođenje krivičnih istraga policijskog personala prenosi sa KP na samostalni PIK.
Tokom godine PIK je razmotrio 1.185 prijava, od kojih su 577 bile prijave koje su inicirali građani, 13 prijava od insituticija i 595 policijskih prijava. Od tih prijava, PIK je nastavio dalju istragu u vezi 408, a 541 slučaj predao KP Jedinici za profesionalne standarde (PSU). U 106 krivičnih slučajeva čeka se sudska odluka, a 100 slučajeva se još uvek nalaze pred Višom policijskom službom i disciplinskom komisijom. Od 408 slučajeva koliko je istražio PIK, 20% su bile tvrdnje o ozbiljnim disciplinskim prekršajima. Od disciplinskih prekršaja, 20% su bili ozbiljni slučajevi neprikladnog ponašanja policajca, 13% su bile tvrdnje o neprikladnoj upotrebi sile, 12% se odnosilo na krivična dela (i predate su tužilaštvu), 9% su bili slučajevi ozbiljne neposlušnosti, 2% prijava za korupciju, a ostale su se odnosili na razne prekršaje okarakterisanie kao ozbiljne.
PSU je vršila istragu u manjim policijskim prekršajima i propisala administrativne prekršajne kazne. Tokom godine jedinica je otvorila 639 slučajeva, uključujući one koji se odnose na blažu neposlušnost i oštećenje ili gubitak policijske imovine. Do kraja godine 73 slučaja ostala su i dalje pod istragom.

Postupak hapšenja i tretman pritvorenika

Policija je generalno vršila hapšenja otvoreno uz nalog izdat od strane sudije ili tužioca i na osnovu dovoljnog broja dokaza. U nekim slučajevima hapšenja su sprovodili maskirani ili policajci na tajnom zadatku. Po zakonu hapšenje mora biti zasnovano na nalogu tužioca i uhapšenici moraju biti izvedeni pred sudiju u roku od 72 sata. Većinu hapšenja tokom godine izvršila je policija. Nije bilo izveštaja o tome da je policija zloupotrebila pravilo 72 sata, a generalno gledano vlasti su podizali optužnice protiv uhapšenika u roku od šest do osam sati ili ih puštali na slobodu. Uhapšenici imaju pravo da budu informisani o razlogu hapšenja na jeziku koji razumeju; da ne govore i ne odgovaraju na bilo koje pitanje osim onih koji se tiču njihovog identiteta; da dobiju besplatnu pomoć prevodioca; da dobiju zastupnika odbrane i da im se dodeli zastupnik odbrane ukoliko ne mogu da ga priušte; da prime medicinsko i psihijatarsko lečenje; i da obaveste člana porodice. Policija i EULEX generalno su poštovali većinu ovih prava u praksi.

U svom izveštaju za 2009.g. CPT je naznačio da su se brojna pritvorena lica žalila da nisu bila u mogućnosti da kontaktiraju advokata odmah po dolasku u pritvor, već samo u vreme početnog perioda saslušanja od strane policajca. U nekim slučajevima pravo na prisustvo advokata dobijeno je posle početnog perioda saslušanja.
U vanrednim okolnostima hapšenje i pritvor može da obavlja KFOR bez naloga. Komandant KFOR-a može da zadrži u pritvoru lica 72 sata, a može da ih zadrži i dodatna 72 sata. Posle 144 sati, KFOR mora pritvorenika da pusti na slobodu. Nije bilo izveštaja o hapšenjima bez naloga od strane KFOR-a tokom godine.

KP i EULEX policija mogu da zadrže lica do 72 sata u pritvoru bez sudskog naloga. Posle inicijalne sudske odluke sud može da zadrži lice u istražnom pritvoru 30 dana od dana hapšenja i može da produži pritvor u ukupnom trajanju od godinu dana ukoliko nije podignuta optužnica. Posle podizanja optužnice i do završetka sudskog postupka, vraćanje u pritvor može da bude određeno ili ukinuto samo odlukom sudskog veća. Postoji funkcionalni sistem kaucije. Zakon dozvoljava kućni pritvor, oduzimanje putnih dokumenata i produženu upotrebu kaucije kao alternativu za istražni pritvor. Optuženi takođe može da uloži žalbu na vraćanje u pritvor.
Dugotrajan pritvor, pre i tokom sudskog postupka, i dalje je problem. Zakon predviđa da sudija može da izrekne istražni pritvor kada postoji osnovana sumnja da je lice počinilo krivično delo i da postoji verovatnoća da će lice uništiti, sakriti ili krivotvoriti dokaze; uticati na svedoke; pobeći; ponoviti krivično delo ili počiniti durgo krivično delo; ili kada su druge mere, predviđene zakonom, nedovoljne da obezbede pristustvo optuženog tokom krivičnog postupka. U praksi, međutim, sudije rutinski koriste vraćanje u pritvor bez bilo kakvog evidentnog opravdanja. Konkretno u Okružnom sudu u Mitrovici, sa sedištem u Vučitrnu, pritvor se optuženima kontinuirano produžavao tokom perioda u kome je sud funkcionisao sa ograničenim kapacitetom.
Odlaganje suđenja prouzrokovano je faktorima kao što su neefikasnost sudova i korupcija.
Amnestija
Predsednik je 17.februara amnestirao ili ublažio kaznu 62 lica (približno 5% ukupne populacije zatvorenika i pritvorenika u istražnom postupku) u čast druge državne godišnjice nezavisnosti.

e.
Lišavanje fer javnog suđenja
Ustav predviđa samostalno sudstvo; međutim, lokalno sudstvo je povremeno bilo pristrasno i podložno spoljnim uticajima i nije uvek obezbeđivalo adekvatan postupak. Nije bilo verodostojnih izveštaja o korupciji u lokalnom sudstvu, a sudski sistem bio je neefikasan. Nije bilo efikasnih mehanizama za disciplinske postupke protiv sudija.
Sudski sistem obuhvata ustavni sud, vrhovnisud, pet okružnih sudova, trgovinski sud, 25 opštinskih sudova, 25 prekršajnih sudova i apelacioni prekršajni sud. Skupština je 22.jula usvojila zakon o sudovima, kojim je regulisana organizacija, funkcionisanje i jurisdikcija sudova u zemlji. Preko EULEX-a, lokalne sudije i tužioci imaju pomoć 31 međunarodnog sudije i 15 međunarodnih tužilaca. Postoji jedno državno javno tužilaštvo, pet okružnih tužilaštva i sedam opštinskih tužilaštva. EULEX vrši svoju izvršnu nadležnost nad specijalnim tužilaštvima koja obuhvataju osam međunarodnih tužilaca čiji je fokus na delima teškog kriminala u koja spadaju trafiking, pranje novca, ratni zločin i terorizam.
U krivičnim slučajevima u kojima su međunarodne sudije EULEX-a vršile svoju jurisdikciju, te sudije su bile u mešovitim većima sa lokalnim sudijama. EULEX sudije sačinjavali su većinu u tim većima, sa jednim EULEX sudijom na poziciji predsedavajućeg sudije. Predsednik Skupštine EULEX sudija ima ovlašćenje da kreira veće sačinjeno samo ili većinom od lokalnih sudija, ili da ne dodeljuje pojedine faze postupka EULEX sudijama. U civilnim slučajevima u kojima su EULEX međunarodne sudije vršile svoju jurisdikciju, sudijsko veće bilo je sastavljeno od tri sudije, od kojih su dve bile EULEX sudije.

Kancelarija disciplinske komisije (ODC), pod nadležnošću Kosovskog sudijskog veća (KJC), odgovorna je za vođenje istraga povodom aktivnosti sudija, tužilaca i laičkih sudija, a za slučajeve lošeg vođenja sudskog postupka KJC. Tokom godine 89 novih slučajeva predato je ODC. ODC je sazvala saslušanja i presudila u 23 od 219 slučajeva pre toga. Ukupni broj slučajeva ODC obuhvatao je 130 slučajeva prenešenih iz prethodnih godina. Sudska revizijska jedinica analizirala je i vrednovala funkcionisanje sudova i javnih tužilaštava i izveštaje i preporuke podnela KJC.
Okružni sud u Mitrovici je tokom godine i dalje delimično funkcionisao. Od 2008. prostorije suda u severnoj Mitrovici sedište su samo EULEX sudija, dok se druge aktivnosi okružnog i opštinskog suda u Mitrovici i okuržnog i opštinskog tužilaštva u Mitrovici obavljaju u opštinskom sudu u Vučitrnu. Okružni i opštinski sud u Mitrovici i opštinski sudovi u Leposaviću i Zubinom Potoku ostali su zatvoreni posle protesta protiv nezavisnosti zemlje 2008.g. Napori da ponovo počne sa radom Okružni sud u Mitrovici zastali su u julu, kada su se sudije kosovski Srbi, koji su bili raspoređeni na pozicije u sudu, povukli posle zastrašivanja od strane srpskih paralelnih organa i lica koja su tvrdila da predstavljaju institucije Srbije. Dvoje sudija kosovski Srbi istakli su da neće zauzeti položaje dok se ne steknu ''odgovarajući uslovi'', uključujući mere bezbednosti. Srpska vlada nastavila je da rukovodi nedozvoljenim paralelnim sudskim sistemom u enklavama kosovskih Srba i u većinski srpskim opštinama.

Sudski postupak
Suđenje je javno, a optuženi uživa pretpostavku o nevinosti, pravo da bude prisutan na svom suđenju, sučeljavanja sa svedokom, da vidi dokaze i da ima pravnog zastupnika. Zastupništvo, ukoliko je neophodno, može biti obezbeđeno o trošku države; međutim, taj postupak je retko korišćen u praksi. Optuženi ima pravo žalbe. Suđenje se odvija pred panelom sastavljenim od profesionalnih i sudija porotnika; suđenja sa porotom ne postoje.
Komisija za pravnu pomoć, nezavisna vladina agencija, obezbeđuje besplatnu pravnu pomoć siromašnim pojedincima putem pet okružnih biroa za pravnu pomoć. Od januara do juna, komisija je pružila pravnu pomoć 1.479 lica.
Ministarstvo pravde rukovodi odsekom za sudsku integraciju koji je nastavio da se bavi problemima pravosudnog sistema koji utiču na manjine. U tom cilju, ministarstvo rukovodi sa 11 sudskih kancelarija za vezu radi pružanja pomoći manjinskim zajednicama u područjima sa srpskom većinom na Kosovu, pratnjom do sudova, podnošenjem dokumenta u sudovima u njihovo ime, kao i pružanjem informacija i pravne pomoći izbeglicama i interno raseljenim licima.
Slučajeve ratnih zločina nadgleda EULEX koji je 2008.g. preuzeo odgovornost koju je prethodno imao UNMIK, da osigura da slučajevi ratnog zločina budu adekvatno istraženi i sudski gonjeni. U skladu sa madatom EULEX-a, slučajevi mogu biti istraživani i rešavani sudskim odlukoma bilo samostalno od strane internacionalaca ili, kada je odgovarajuće, zajednički sa kosovskim kolegama. Do kraja 2009.g. EULEX tužilaštvo je sudilo u četiri slučaja ratnog zločina. Majski izveštaj kosovske misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OSCE) utvrdio je sistematski neuspeh suđenja u predmetima ratnih zločina, kao i nedostatak sredstava za taj poduhvat.
EULEX policija je, uz podršku KP, 14.decembra uhapsila dvojicu kosovskih Albanaca u oblasti Prizrena u toku istrage ratnih zločina. Optužbe su se odnosile na primenu mera zastrašivanja, terora, dislokacije i raseljavanja civilnog stanovništva počinjenih 1998.g. u Orahovcu i okolnim selima. Istraga je izvršena pod nadzorom EULEX tužioca iz specijalnog tužilaštva Kosova.
Sudijski panel izmešanog sastava, sastavljen od dvojice EULEX sudija i jednog kosovskog sudije, 9 novembra su proglasile krivim Vukmira Cvetkovića za počinjene ratne zločine i osudile ga na sedam godina zatvora. Cvetković je proglašen krivim za isterivanje jedne porodice iz grada Kline i spaljivanje domova dveju porodica 1999.g., dok je bio pripadnik srpske policije.

EULEX policija je 6.maja uhapsila bivšeg pripadnike KLA, Sabita Gecija i Rizu Aliaja zbog sumnje da su počinili ratne zločine 1999.g. Kosovski specijalni tužilac podigao je optužnice u predmetu 6.avgusta. Istražni sudije Okružnog suda u Mitrovici je 25.novembra potvrdio optužnice protiv Sabita Gecija i Rize Aliaja. Optuženi su vraćeni u pritvor, a suđenje još nije zakazano. Treći optuženi je na slobodi.
Nije bilo novih dešavanja kao posledice hapšenja od strane EULEKS policije u septembru 2009.g., Slobodana Martinovića, Srećka Martinovića, i Svetlane Stojanović za ratne zločine počinjene 1999.g. Njih troje navodno su kidnapovali i mučili osam lica u neformalnom zatvorskom objektu u oblasti Novog Brda i Gnjilana. EULEX ih je teretio za nehumani tretman, ogromnu patnju ili nasilje nad telesnim integritetom ili zdravljem, primenu mera zastrašivanja i terora, kao i nelegalnoh hapšenja i zadržavanja u pritvoru. Do kraja godine nije određen datum saslušanja ili suđenja.
Okružni sud u Prištini je u oktobru 2009.g. proglasio krivim Rustema ''Remija'' Mustafu, Latifa Gašija i Nazifa Mehmetija za ratne zločine mučenja civilnih zarobljenika u tri KLA zatvorska objekta. Sud, sastavljen od jednog lokalnog i dve EULEX sudije, osudio je Mustafu na četiri godine zatvora, Gašija na šest godina, a Mehmetija na tri godine. Do kraja godine, Mustafa je ostao na slobodi čekajući konačnu presudu na njegovu žalbu. Za vreme sukoba, Mustafa je bio glavni u KLA operativnoj zoni Lab, a kasnije je postao PDK član Skupštine i predsedavajući skupštinske bezbednosne komisije. Sva trojica su uhapšena 2002.g. pod optužbom za ratni zločin nelegalnog zatvaranja, mučenja i ubijanja osumnjičenih saradnika Miloševićevog režima 1990.g. Od 26 žrtava navedenih u optužnici jedna je bila srpske nacionalnosti; pet je ubijeno.
Nije bilo novih događaja u slučaju ratnog zločina protiv Momčila Jovanovića. Međunarodni EULEX tužilac je februara 2009.g. u Okružnom sudu u Peći izdao nalog za hapšenje Jovanovića posle njegovog neodazivanja da zvanični sudski poziv. Međunarodni tužilac je 2008.g. podneo optužnicu protiv Jovanovića za ratne zločine, ubistvo i druge prekršaje zakona ratovanja zbog incidenata koji su se dogodili 1998-99.g. u selu Vitomirica.

Politički zatvorenici i pritvorenici
Nije bilo izveštaja o tome da vlada ili KFOR drži političke zatvorenike ili pritvorenike.

Civilni sudski postupak i pravni lekovi
Ustav predviđa nezavisno sudstvo u civilnim predmetima. Lokalno sudstvo povremeno je bilo pristrasno i podložno spoljnim uticajima, i nije uvek obezbeđivalo adekvatan postupak. Mediji i javnost percepiraju sudstvo kao korumpirano, tajanstveno i neefikasno. Žalbe dostavljene Kancelariji disciplinskog veća opale su od septembra 2009. do avgusta 2010.godine.
Evropska komisija je izvestila u novembru 2009.g. da je pravosudni sistem zemlje i dalje slab na svim nivoima. Komisija je navela nisko poverenje javnosti u pravosudni sistem, kao i kontinuirano postojanje tri paralelna izvora zakonodavstva (zakon bivše Jugoslavije, regulativa UNMIK-a i zakon Kosova) kao posebne probleme. Komisija je takođe napomenula da je broj nerešenih sudskih predmeta i dalje ozbiljan problem. Sudski savet Kosova organizovao je radnu grupu za razvoj nacionalne strategije za smanjenje zaostalih predmeta. Prema monitoring izveštajima OSCE-a iz 2009. i tokom godine, civilni sudski postupci bili su opterećeni odlaganjima, a presude su često bile bez neophodnih obrazloženja. Sudije često nisu uspevale efikasno da rukovode svojim predmetima i da disciplinuju stranke koje zloupotrebljavaju proceduralne načine za odlaganje postupka. Pojedinci mogu da se žale sudovima u cilju traženja odštete zbog, ili prekid, kršenja ljudskih prava. U praksi je bilo mnogo takvih nerešenih tužbi. Pojedinci su se obratili Ustavnom sudu zbog preispitivanja svojih prava na pravičan postupak. Više od 60% predmeta podneto je Ustavnom sudu tokom godine, koji se tiču navodnog kršenja ustavnih prava od strane sudova, tužilaca i policije. Bilo je problema u sprovođenju naloga civilnih sudova. Na primer, ubrzo posle ugovora o poravnanju u pogledu spora oko zemljišta od maja 2009.g., opština

Dečani javno se izjasnila da neće izmeniti opštinsku imovinsku evidenciju, bez obzira na konačnu odluku Vrhovnog suda.

Restitucija imovine
Sistemski problemi u restituciji imovine i dalje postoje. U svom izveštaju od marta 2009.g. OSCE je ocenio da je revizija slučajeva imovinskih prava od strane pravnog sistema bila ometena konfuznom mešavinom zakona, uredbi, administrativnih uputstava, sudske prakse, direktiva u imovinskoj oblasti, kao i kompleksnim postkonfliktnim okruženjem u zemlji.
Kosovska imovinska agencija (KPA) odgovorna je za rešavanje potraživanja stambene, komercijalne i poljoprivredne imovine, proisteklih iz sukoba na Kosovu. Do kraja godine, agencija je administrirala 3.131 napuštenih nepokretnosti. Od tog broja sa 2.567 je upravljala po zahtevu uspešnih potražilaca, a sa 515 je upravljala na osnovu službene intervencije Komisije za stambena i imovinska potraživanja (HPCC, arbitrarna agencija koja je prethodila KPA). KPA je iznajmila 863 nepokretnosti u ime legitimnih vlasnika koji su od zakupa dobili 2,5 miliona evra (3,35 miliona USD). Do kraja godine, agencija je ukupno primila 41.099 zahteva: 36.637 za poljoprivrednu imovinu, 974 za komercijalnu imovinu i 3.488 za stambenu imovinu. Kosovski Srbi u severnom delu Mitrovice i dalje zauzimaju imovinu u posedu kosovskih Albanaca i vlasnicima ne dozvoljavaju pristup; kosovski Albanci u južnom delu opštine zauzeli su imovinu kosovskih Srba i ne dozvoljavaju kosovskim Srbima pristup imovini.
KPA ima 481 neizvršen nalog za iseljenje u Mitrovici, od kojih su 299 u severnoj Mitrovici, a 182 u južnoj Mitrovici. Taj broj od 481 naloga za iseljenje predstavlja 83% svih neizvršenih naloga za iseljenje od strane KPA. Tokom godine KPA je sproveo 182 iseljenja na celom Kosovu.
KPA i dalje nije u mogućnosti da izvrši sedam odluka HPCC o imovini koja se nalazi u severnom delu Mitrovice, usled zabrinutosti vlasti da bi pokušaji izvršenja iseljenja doveli do nasilja.
KPA takođe je pregledala zahteve za ponovno razmatranje u slučajevima gde je prvobitno potraživanje bilo odbijeno. Do decembra jedan zahtev HPCC za ponovno razmatranje ostao je nerešen. Pored Komisije za imovinsko potraživanje Kosova (KPCC), kvazi-sudski organ KPA koji deluje pod mandatom KPA, arbitražom je rešila 26.953 potraživanja do kraja decembra. KPCC je oborila 18.637 potraživanja na osnovu uglavnom netačnih informacija ili drugih tehničkih razloga. Od tih odbijenih potraživanja, KPCC je ponovo arbitrirala 1.680. Time taj broj validno arbitriranih potraživanja iznosi 10.266. Ukupan borj implementiranih odluka KPCC iznosi 2.249.
Broj zaostalih predmeta potraživanja vezanih za imovinu u opštinskim sudovima i dalje je veliki, od približno 20.000 nerešenih do kraja godine, što predstavlja gotovo isključivo novčana potraživanja kosovskih Srba za ratnu odštetu.

f.
Proizvoljno mešanje u privatnost, porodicu, dom i prepisku
Ustav i zakon zabanjuju takve radnje, a vlada, EULEX i KFOR uglavnom su poštovali te zabrane u praksi. Snage KFOR-a zadržale su mogućnost pružanja pomoći lokalnoj i EULEX policiji u traganju za osumnjičenima visokog rizika i nezavisnog vršenja pretresa privatnih poseda bez sudskog naloga u cilju pronalaženja oružja, na osnovu ovlašćenja datog mirovnim snagama Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN. Tokom godine KFOR nije sproveo nijedan takav pretres.

Odeljak 2
a.
Poštovanje građanskih sloboda, kao što su:
Sloboda govora i medija
Ustav i zakon predviđaju slobodu govora i medija, a vlada je uglavnom poštovala ta prava u praksi. Međutim, bilo je izveštaja o tome da su predstavnici medija zastrašivani od strane državnih zvaničnika,

političara i biznismena. Mediji su se takođe susretali sa poteškćama u pribavljanju informacija od vladinih i državnih institucija. Zakon o medijskom emitovanju zabranjuje govor mržnje i govor koji poziva na etničko nasilje.
Pojedinci generalno mogu javno ili privatno da kritikuju vlast bez straha od odmazde.
Prema Udruženju profesionalnih novinara Kosova (APJK), finansijske poteškoće medija ostavljaju uredničku nezavisnost i novinarski profesionalizam, kako štampanih tako i televizijskih medija, osetljivima na spoljni uticaj i pritisak. Nekoliko dnevnih listova je bilo finansijski samodovoljno i stoga u mogućnosti da razvija uređivačku politiku nezavisno od poslovnih i političkih interesa. Međutim, drugi listovi su se oslanjali na finansiranje od strane poslovnih i političkih interesnih grupa, kao i vlade, što im je obezbedilo finansijsku podršku u zamenu za pozitivno izveštavanje ili odsustvo kritičkog izveštavanja.
Bilo je direktne cenzure štampanih i elektronskih medija; međutim, novinari su izvestili o pritisku od strane političara i organizovanog kriminala, što je često rezultovalo autocenzurom. Neki novinari su se uzdržavali od kritičkog istraživačkog izveštavanja zbog straha za ličnu sigurnost ili za svoj posao. Novinarima je povremeno nuđena finansijska korist u zamenu za pozitivno izveštavanje ili za napuštanje istraživanja, a vladini zvaničnici i osumnjičeni kriminalci verbalno su pretili nekim novinarima zbog negativnog izveštavanja. Prema urednicima, vladine agencije i korporacije povukle su redovne oglase iz novina koje su objavile kritičke tekstove o njima.
Štampani mediji su se samoregulisali putem kodeksa ponašanja usvojenom od strane Saveta štampe, organizacije sastavljene od novinskih urednika i izdavača, a na čijem je čelu međunarodni član izabran od strane saveta. Žalbeni odbor saveta razmatra i donosi odluke o žalbama protiv medija. Savet zahteva od medija koji je prekršio grupni kodeks ponašanja da objavi negativno mišljenje saveta. Po novom statutu saveta koji je stupio na snagu 26.januara, savet više ne izriče novčane kazne za prekršaj kodeksa.
Nezavisna komisija za medije implementirala je propise i primenila kodeks ponašanja kojima se regulišu elektronski mediji. Komisija je stalno telo koje nadgleda sedmočlani upravni savet.

Do decembra u zemlji je bilo 104 licencirana emitera na zemaljskoj mreži (od kojih 39 emituju na manjinskim jezicima); emiteri su izražavali različite stavove. Od 65 emitera čije je primarni jezik albanski, tri entiteta budžetski finansirane grupe Radio-televizije Kosova (RTK) (RTK televizija, Radio Kosovo i radio Blu skaj) takođe svakodnevno emituju na manjinskim jezicima.
Odbor direktora RTK odgovoran je za nadgledanje rada RTK, a Ministarstvo finansija kontroliše budžet. Zakon predviđa regulisanje sadržaja programa RTK i zahteva da najmanje 15% programskog vremena RTK, uključujući udarne termine, bude posvećeno manjinskim zajednicama na njihovom jezicima na proporcionalnoj osnovi.
Rad državnog emitera RTK privremeno se finansira sredstvima dodeljenim od Skupštine, do izmene zakona o RTK. U oktobru 2009.g. Ustavni sud suspendovao je glavni mehanizam finansiranja RTK, 3,5 evra (4,7 USD) mesečne pretplate koji je bio dodat na sve račune za struju. Suspenzija pretplate uzrokovala je da Evropska unija elektronskih medija izda javno pismo u kome se napominje da ova odluka ugrožava nezavisnost emitera.
Nije bilo je izveštaja o cenzuri ili ometanju objavljivanju knjiga, a izdavačke kuće izrazile su širok spektar stavova bez ograničenja.
Nije bilo izveštaja da se vlada pozivala na zakon o javnoj kleveti, na razloge nacionalne ili javne bezbednosti, ili restrikciju izdavaštva kao sredstva za ograničavanje rada štampanih, elektronskih medija, ili izdavačkih kuća.
Tokom godine APJK je prijavio 33 slučaja zloupotrebe slobode medija od strane vladinih zvaničnika, poslovnih interesnih grua, vlasnika medija, uključujući verbalne pretnje novinarima i njihovim agencijama od strane pojedinca pogođenim negativnim medijskim izveštavanjem, vršenja pritiska da se određeni materijali i članci ne objave, i opstrukcija njihovog rada. APJK je takođe izvestio o tome da su se mnogi novinari žalili da im urednici često nisu dozvoljavali da objave ili emituju priče u kojima se kritikuje

vlada ili pojedini zvaničnici zbog veza urednika ili medija sa, ili preferencija prema, određenim višim vladinim zvaničnicima. U nekim slučajevima novinari su izvestili da su im urednici pretili otkazom ako nastave da proizvode priče u kojima se kritikuje vlada. Tri novinara su izvestila da su ih urednici sprečili da proizvedu priče o korupciji vlade na visokom nivou.
Dana 27.avgusta, Medijska organizacija Jugoistočne Evrope (SEEMO) sa sedišem u Beču, izdala je saopštenje u kome je organizacija izrazila zabrinutost u vezi ograničenja mogućnosti novinara da putuju. SEEMO je izvestila da je nekolicini novinara odbijeno izdavanje pasoša zbog toga što su bili pod policijskom istragom ili pred sudskim postupkom. Svi podnosioci za izdavanje pasoša, uključujući novinare, dužni su da podnesu izvod iz nadležnog suda kojim se potvrđuje da podnosilac nije pod istragom ili da se protiv njega ne vodi sudski postupak. Pošto su novinari često tuženi zbog kritičkog izveštavanja i dalje izloženi prekomernom sudskom odlaganju, SEEMO je zahtev nazvala ''jasno ograničavanje slobode kretanja novinara''.
Dana 14.novembra, reporterka Kosovapres onlajn novinske agencije, Sebahate Šalja, napustila je posao posle konferencije za novinare 13.novembra na kojoj je postavila pitanje EULEX zvaničniku da li ministar za transport i komunikacije, Fatmir Limaj, treba da bude uključen u listu kandidata političke stranke PDK za parlamentarne izbore, imajući u vidu da je Limaj bio predmet istrage EULEX-a koja je bila u toku. Šalja je prijavila da je primila preteću i uvredljivu tekstualnu poruku posle konferencije za novinare i objavljivanja njenog izveštaja sa konferencije. Šalja je izvestila da je bila prinuđena da napusti posao zbog neslaganja sa rukovodstvom agencije u vezi njenog pitanja i izveštavanja sa konferencije za novinare.
Tokom godine bilo je nekoliko incidenata nasilja i uznemiravanja medija.
Dana 13.maja, nepoznata lica postavila su znake na zgradama u ulici gde stanuje direktor medijskog preduzeća Koha Grup, Flaka Suroi. Na znacima je pisalo ''UBD Street—Veton i Flaka Suroi''. UBD je skraćenica za bivšu jugoslovensku/srpsku državnu bezbednost i većina populacije u zemlji je uglavnom shvata kao sinonim za ''izdajica''. Postavljanje znaka usledilo je posle objavljivanja intervjua u najtiražnijem dnevnom listu Koha Grup, Koha Ditore, sa EULEX tužiocem, Johanesom Van Vresvijkom, u kome je on otrkio da je ministar transporta, Fatmir Limaj, osumnjičen za umešanost u organizovani kriminal i zloupotrebu dužnosti. Premijer Tači javno je kritikovao postavljanje znaka.
Dana 3.juna, APJK je primla žalbu od dnevnog lista Zeri u kojoj se navodi da je predsednik predsednik Okružnog suda u Prištini, Anton Nokaj, izvršio pritisak nad novinama pretnjama da će podneti krivične prijave (kao privatno lice) protiv novinara lista Bese Kalaja. Nokaj je tvrdio da je Kalaja lažno izvestio o tome da su protiv njega podnete prijave kod EULEX-a u vezi zaposlenja njegovog sina kao sudskog prevodioca. Nokaj nije ponovo imenovan na dužnost sudije.
Dana 28.juna grupa učesnika na srpskoj proslavi godišnjice Kosovske bitke na Gazimestanu oštetila je vozilo kosovskog ogranka Top čenel televizije iz Tirane i kamenovala kamermana. Kamerman je snimio incident i nije bio povređen pri napadu. Policija je istražila slučaj.
Dana 20.jula eksplozivna naprava bačena je u dvorište kuće u kojoj stanuje uredenik i šef Radio Mitrovice, Časlav Milisavljević. Eksplozija je oštetila tri parkirana vozila, od kojih je jedno u vlasništvu Milisavljevića. Neki mediji su ga citirali dok on napad naziva politički motivisanim zbog toga što njegov sin učestvuje u radu Opštinskog pripremnog tima severne Mitrovice, koji sarađuje sa nacionalnom vladom na uspostavljanju novih srpskih većinskih opština u okviru kosovskog administrativnog sistema. Istraga u predmetu bila je u toku i na kraju godine. Bilo je nekih novih događaja u slučajevima nasilja i uznemiravanja medija iz prethodnih godina.
Dana 5.maja tužioci EULEX-a izvestili su da nije bilo dovoljno dokaza u predmetu od januara 2009.g. za sudsko gonjenje grupe kosovskih Srba koji su bacili ekplozivnu napravu na vatrogasce u severnom delu Mitrovice i napali televizijsku ekipu sa lokalne stanice TV Most, koja je izveštavala o požaru, nanevši tom prilikom povrede novinaru i uništivši televizijsku kameru.

Nije bilo novih dešavanja u slučaju od marta 2009.g. u kome su mediji kosovskih Srba izvestili da je policija uznemiravala novinare televizijske produkcije kosovskih Srba, Glas Juga, i novinare KIM radija posle njihovog izveštavanja sa protesta kosovskih Srba u selu Silovu. Navodno, policajci su zaustavili novinare, nasilno izbacili kamermana Bojana Kosanina iz njegovog vozila i šutirali ga. Policija je tvrdila da nije primila bilo kakve pritužbe u vezi policijskog maltretiranja.
Lokalne novine Infopres, navedene od strane Saveta za štampu zbog objavljivanja stavova koji predstavljaju govor mržnje (pretnje televizijskoj novinarki Jeti Džari), nisu platile novčanu kaznu od 1.000 evra (1.340 USD) izrečenu od strane Saveta za štampu u junu 2009.g.
Po novom statutu Saveta za štampu, on više ne izriče novčane kazne medijima.
KP je ocenila da nije policija nije učinila ništa loše prilikom privođenja novinara i tehničara sa TV Ilirije u julu 2009.g. zbog navodnog provociranja mase dok su izveštavali o policijskoj operaciji hapšenja desetina opštinskih radnika iz opštinske vlade u Vitini, u julu 2009.g. Novinar i tehničar napustili su policijsku stanicu, tamo nisu saslušavani, i protiv policije nije podneta bilo kakva prijava zbog privođenja. Policija u Vitini kasnije je izjavila da je podnela prijave protiv novinara i tehničara za ometanje službenih lica prilikom obavljanja dužnosti, ali novinari nisu primili bilo kakvu informaciju o bilo kakvim prijavama protiv njih.

Sloboda interneta
Nije bilo ograničavanja pristupa internetu ili izveštaja o tome da je vlada kontrolisala elektronsku poštu ili internet četovanje. Pojedinci i grupe mogli su mirno da izražavaju stavove preko interneta, uključujući i putem elektronske pošte. U decembru je Regulatorna agencija za telekomunikacije izvestila da približno 40% domaćinstava ima internet konekciju.

Akademska sloboda i kulturna dešavanja
Nije bilo ograničavanja akademske slobode ili kulturnih dešavanja od stane vlasti.

b.
Sloboda mirnog okupljanja i udruživanja
Sloboda okupljanja
Ustavom i zakonom predviđena je sloboda okupljanja, a vlada, EULEX i KFOR uglavnom su poštovali to pravo u praksi.
Zakon o javnom okupljanju zahteva da organizatori obaveste policiju o protestima 72 sat pre događaja. Policija je dužna da obavesti organizator u roku od 48 sati da li će protest biti odobren.
U nekoliko navrata tokom godine policija je upotrebila silu kako bi rasterala demonstracije i tukla demonstrante za vreme hapšenja.
Postojale su tvrdnje o prekomernoj upotrebi sile od strane EULEX policije prilikom sukoba grupe kosovskih Srba sa EULEX-om i KP, 11.septembra, posle međuetničkih prepirki pošto je Srbija izgubila u polufinalu Svetskog šampionata u košarci. Jedan EULEX policajac zadobio je prostrelnu ranu na stopalu, a jedan KP policajac i sedmorica kosovskih Srba takođe su povređeni u incidentu. KP je istraživala slučaj do kraja godine.
PIK je istražio ali nije izdao zaključak u predmetu od maja 2009.g. iz sprske enklave Ranilug u Kamenici, gde su lokalni kosovski Srbi protestovali zbog restrikcija struje od strane javnog snabdevača električnom energijom KEK. Bilo je verodostojnih izveštaja o tome da je više KP policajaca za specijalne operacije tuklo i šutiralo jednog od demonstranata dok je on bio na zemlji. Nijedan policajac nije optužen u ovom predmetu.

Sloboda udruživanja
Ustav i zakon predviđaju slobodu udruživanja, a vlada je uglavnom poštovala to pravo u praksi.

c.
Verska sloboda
Za kompletan opis statusa verske slobode, molimo pogledati Međunarodni izveštaj o verskoj slobodi 2010 na www.state.gov/g/drl/irf/rpt.

d.
Sloboda kretanja, interno raseljena lica, zaštita izbeglica i lica bez državljanstva(apatridi)
Ustav i zakon predviđaju slobodu kretanja unutar zemlje, putovanja u inostranstvo, emigraciju i repatrijaciju, a vlada i EULEX generalno su poštovale ta prava; međutim, međunacionalna tenzija i objektivni i subjektivni bezbednosni problemi u praksi su ograničili slobodu kretanja. Vlasti su sarađivale sa Kancelarijom visokog komesara za izbeglice (UNHCR) i drugim humanitarnim organizacijama u pružanju zaštite i pomoći interno raseljenim licima, izbeglicama, izbeglicama u povratku, tražiocima azila, apatridima i drugim licima.
Policija je nastavila da procenjuje bezbednosnu situaciju kao stabilnu, ali krhku. Policiji nije prijavljeno nijedno krivično delo vezano za slobodu kretanja. Ipak, pripadnici svih etničkih zajednica i dalje uglavnom ostaju u okviru, ili putuju između, oblasti gde njihova grupa čini većinu.
Uočene opasnosti i sporadični incidenti nasilja i zastrašivanja nastavili su da ograničavaju slobodu kretanja kosovskih Albanaca na severu Kosova i Srba u drugim delovima zemlje. Vlada je pojačala napore kako bi olakšala putovanje pripadnicima manjina, ali objektivni i subjektivni rizici odvratili su mnoge pripadnike manjina od putovanja van svojih naselja.
Bilo je nekoliko slučajeva pronalaženja eksplozivnih naprava pored puta i ispod jednog mosta u oblasti Štrpca. Nijedna nije eksplodirala.
Nije bilo novih dešavanja od hapšenja petorice muškara 2009.g. zbog pokušaja oružane pljačke putnika u autobusu, 2008.g., na relaciji kojom se prevoze kosovski Srbi u Srbiju blizu Podujeva.
Nije bilo novih dešavanja u slučaju iz 2008.g. kada su pešaci otrkili ekplozivne naprave duž pruge u selu Stari Kačanik, u Uroševcu, i ispod železničkog mosta u Mitrovici.
Vlada je regulisala kretanje unutar i van zemlje. Zakon predviđa da centralni registar građana može izdati putna dokumenta svakom licu koje je registrovano kao stalni stanovnik zemlje, a registar u praksi rutinski izdaje takva dokumenta.
Zakon zabranjuje prisilno proterivanje i vlasti ga nisu primenjivale.

Interno raseljena lica (IDPs)
Prema podacima UNHCR-a, na kraju godine, bilo je 18.196 raseljenih lica u zemlji, od kojih su 54% kosovski Srbi i 40% kosovski Albanci. Od 4.100 raseljenih lica zbog nereda 2004.g., oko 1.000 su i dalje IDPs.
Prema procenama UNHCR-a, najveći broj IDPs, oko 80%, bio je koncentrisan u oblasti Mitrovice. U opštini Mitrovica, mnogi kosovski Srbi u severnom delu i kosovski Albanci u južnom dlu opštine i dalje su u raseljenju. Međunarodni donatori izgradili su 96 domova za 96 porodica u romskom naselju u južnom delu Mitrovice koje je uništeno za vreme nereda 1999.g. U kuće su smeštene porodice koje su do tada živele u olovom zagađenim kampovima za interno raseljena lica Česmin Lug i Osterode. Pre početka nove izgradnje ove godine, 484 raseljenih stanovnika Roma, Aškalija i Egipćana, vratilo se u svoje naselje. Dana 2.decembra međunarodni donatori finansirali su program testiranja nivoa olova u krvi 78 dece koja su raseljena iz olovom zagađenih kampova tokom godine. Po protokolu testiranja i lečenja nedavno odobrenom od strane Ministastva zdravlja, medicinske sestre su u medicinskom centru u romskoj mahali počele sa testiranjem dece na zatrovanost olovom. Testiranje je pokazalo značajan pad nivoa olova u krvi posle raseljavanja. U zavisnosti od dodatnih rezultata, praćenje lečenja sprovodiće zdravstveni zvaničnici.

Tokom godine Ministarstvo za zajednice i povratak izdvojilo je iz budžeta pet miliona evra (6,7 miliona USD) za povratak i pomoć interno raseljenim licima. Donatori iz međunarodne zajednice takođe su obezbedili sredstva direktno za implementaciju partnerskih projekata za povratak u saradnji sa Ministarstvom za zajednice i povratak. Sredstva su utrošena za obnovu kuća, pomoć u hrani i drugu vrstu pomoći, subvencije za generisanje prihoda, i osnovnu infrastrukturnu pomoć kao što su putevi i vodovodni sistemi.
Vlasti nisu napadale, postavile kao metu, silom vraćale ili raseljavale IDPs pod opasnim uslovima.
KP je izvestila da je istraga u četiri slučaja fizičkog napada i verbalnog maltretiranja povratnika Roma koji žive u Gnjilanu u julu 2009.g., završena tako što su tri predmeta poslata opštinskom tužilaštvu, a jedan predmet je poslat opštinskom sudu za prekršaje.

Zaštita izbeglica

Zemlja nije potpisnica Konvencije iz 1951.g. koja je u vezi sa Statusom izbeglica i Protokolom iz 1967.g. Međutim, zakon je zasnovan i poziva se na konvenciju iz 1951. i protokol iz 1967.g. prilikom davanja azila ili izbegličkog statusa, a vlada je ustanovila sistem pružanja zaštite izbeglicama.
Zakon o azilu stupio je na snagu 2008.g. Administrativna uputstva, kao što su procedure i standardi za prijem i početni tretman lica koja traže azil, i prava i obaveze lica koja traže azil, objavljena su i čekaju implementaciju. Tokom godine UNHCR nastavio je da pruža pomoć Odeljenju za granice, azil i migracije u jačanju njegovih kapaciteta za rešavanje zahteva; za organizaciju obuke pogranične policije za identifikovanje i obradu lica koja traže azil na graničnim prelazima; i za sprečavanje povratka lica u zemlje gde bi njihovi životi i sloboda bili ugroženi. Pored toga, vlada je izdala odluku o formiranju nacionalne komisije za izbeglice, a zajedno sa Evropskom komisijom, finansira izgradnju novim prijemnih centara za lica koja traže azil, u opštini Lipljan.
U praksi vlasti su pružile zaštitu od proterivanja ili povratka izbeglica u zemlje gde su njihovi životi ili slooda ugroženi zbog njhove rasne, verske, nacionalne pripadnosti, članstva u nekoj konkretnoj društvenoj grupi, ili političkog mišljenja. Do kraja godine zemlja je primila 220 izbeglica, uglavnom iz susednih država.
Prema podacima UNHCR-a, od januara 2009. do decembra 2010.g., 271 tražilac azila zatražio je međunarodnu zaštitu u zemlji. Odeljenje za granice, azil i migracije i centar za azilante smestili su sve tražioce azila. U januaru je otvoren privremeni centar za azilante u Prištini. Svi kapaciteti te ustanove popunjeni su početkom godine. Do kraj godine samo 62 od 272 tražilaca azila ostalo je u zemlji. Broj lica bez državljanstva (apatrida) nije bio dostupan, ali UNHCR je izvestio o tome da je tokom prethodnih godina pomogao 10.000 pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana da budu registrovani sa statusom državljana.

Odeljak 3
Poštovanje političkih prava: pravo građana da promene vladu
Ustav i zakon predviđaju pravo stanovnika da mirno menjaju vladu, a građani su svoje pravo ostvarivali u praksi putem periodičnih, slobodnih i fer izbora na osnovu opšteg prava glasa.
Od proglašenja nezavisnosti zemlje 2008.g., lokalni zvaničnici preuzeli su ovlašćenja i odgovornosti u većini oblasti rukovođenja. Prem ustavu, Skupština od 120 članova ima ovlašćenje da bira predsednika, premijera i druge ministre i vladine zvaničnike.

Izbori i učešće u politici
Dana 12.decembra u zemlji su održani vanredni parlamentarni izbori, posle 2.novembra kada je Skupština izglasala nepoverenje Vladi. Izglasavanje nepoverenja je usledilo posle 27.septembra kada je predsednik Fatmir Sejdiu podneo ostavku nakon odluke Ustavnog suda da je prekršio ustav time što je

istovremeno bio na položaju lidera svoje političke partije, Demokratske lige Kosova (LDK), dok je obavljao dužnost predsednika.
Domaći i strani posmatrači tvrdili su da su izbori uglavnom zadovoljili standarde, ali su primetili ozbiljne nepravilnosti i izborne manipulacije u nekim oblastima, kao što su falsifikovanje potpisa na glasačkim listama i uočili su nepravilnosti u brojanju glasova. Posmatrači su takođe notirali slučajeve porodičnog glasanja (muškarac, glava porodice, glasa u ime ženskih članova porodice) širom zemlje.
Panel za izborne žalbe i pritužbe i Centralna izborna komisija poništile su rezultate za tri opštine – Srbica, Glogovac i Dečani – kao i tri birački mesta u Mališevu i Lipljanu zbog izbornih nepravilnosti. Ponovljeno glasanje u te tri opštine i na poništenim biračkim mestima u druge dve opštine zakazano je za 9.januar 2011.g.
Za potrebe parlamentarnih izbora 12.decembra obezbeđeno je 14 alternativnih biračkih mesta – minibusevi sa međunarodnim osobljem, koji su obaveštavali javnost – kako bi se unapredile mogućnosti za glasanje u sprskim oblastima severno od reke Ibar. Izborne vlasti nisu imale pristup školama koje su uobičajeno služile kao birački mesta, jer te institucije su pod kontrolom neozakonjenih srpskih paralelnih vlasti. Ozbiljne pretnje uglavnom su sprečile lokalne ljude da rade na biračkim mestima i suzbile izlazak glasača u regionu.
Dana 29.oktobra, Skupština je usvojila izmene državnog izbornog zakona kojim se pojašnjava proces izbornih žalbi i prigovora i omogućava glasačima na parlamentarnim izborima da glasaju za jednu stranku i do pet kandidata iz te stranke.
Dana 20.juna održani su opštinski izbori u novoosnovanoj opštini sa srpskom većinskim stanovništvom, Patreš, a izborni krug za gradonačelnika održan je 18.jula. Izbori u Partešu obeleženi su najvišom stopom participacije kosovskih Srba od kada je zemlje postala nezavisna, sa izlaznošću glasača u prvom krugu od preko 56%, a drugi krug izbora je dostigao 36% izlaznosti.
Međunarodni posmatrači ocenili su izbore kao generalno slobodne i poštene. Dana 11.aprila, zbog smrti gradonačelnika, održani su vanredni izbori za gradonačelnika u opštini Istok.
Srbi, pristalice črvste linije, koji ne odobravaju nezavisnost Kosova, nastavili su sa zastrašivanjem i odmazdama protiv kosovskih Srba koji se angažuju u strukturama vlasti Kosova.
Dana 27.septembra, ekplozivna naprava za koju se veruje da je bila ručna granata bačena je na dom Dragana Stojkovića i na automobil Dušana Milisavljevića, zvaničnika jedine legalno registrovane političke stranke na severu Kosova, Demokratske alternativne stranke, posle njenog inauguracionog skupa. Napad od 27.septembra bio je treći napad na Stojkovićevu imovinu, a drugi na Milisavljevićevo vozilo.
U zemlji postoji višepartijski sistem u kome dominira pet stranaka kosovskih Albanaca, uz nekoliko stranaka nacionalnih manjina i koalicija. Zakon predviđa da pojedinci sebe mogu da predlože svojim strankama kao kandidate, što mora biti podržano otvorenim i transparentnim internim izborima radi biranja liste kandidata. Političke stranke mogu da rade bez ograničenja ili spoljnog uticaja, ali stranačka pripadnost igra važnu ulogu u pogledu dostupnosti vladinih službi, kao i društvenih prilika i mogućnosti za zaposlenje. Tradicionalno društveno uređenje i lojalnost klanovima takođe su igrali važnu, premda nezvaničnu, ulogu u političkim organizacijama.
Pre raspuštanja u novembru u Skupštini je bilo 37 žena od 120 poslaničkih mesta. Izborni zakon zahteva kvotu od 30% žena parlamentaraca. Žena nije bilo u osmočlanom predsedništvu Skupštine. U vladi su bile dve žene ministri, a četiri žene su bile zamenici ministra. Iako nije bilo žena izabranih na gradonačelničkim izborima u novembru, žene predstavljaju 31% izabranih opštinskih predstavnika.
Pre raspuštanja u novembru, bilo je 24 pripadnika nacionalnih manjina u Skupštini od 120 poslaničkih mesta, 10 kosovskih Srba i 14 pripadnika drugih grupa kao što su Turci, Bošnjaci, Goranci, Romi, Aškalije i Egipćani.
Ustav zahteva da Skupština rezerviše 10 mesta za kosovske Srbe i 10 za pripadnike drugih etničkih grupa. Iako ne postoje slične kvote za opštinske izbore, učešće kosovskih Srba u politici i zastupljenost u južnom delu zemlje nastavili su da rastu, pogotovo u novoosnovanim ili proširenim opštinama sa većinskim

srpskim stanovništvom u skladu sa Ahtisarijevim planom i ustavom zemlje. Srbi su i dalje bez opštinskih predstavnika u tri severne opštine Leposavić, Zubin Potok i Zvečan, jer su se kosovski Srbi glasači odazvali na poziv srpskih vlasti da ne učestvuju u tamošnjim opštinskim izborima u novembru 2009.g. Vlada je 2008.g. implementirala izborni zakon kako bi stvorila jedinstven, višečlani izborni okrug na čitavoj teritoriji zemlje. Po zakonu, izbori treba da budu održavani sa otvorenim listama u skladu sa proporcionalnim predstavničkim sistemom. Sistem kvota predviđa zastupljenost žena i manjina u Skupštini. Politička stranka mora da dobije 5% glasova kako ušla u Skupštinu.
Srpska vlada nastavila je sa rukovođenjem paralelnih struktura vlasti u srpskim enklavama. UNMIK je 2008.g. tvrdio da je organizovanje izbora za te paralelne strukture bilo kršenje Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN. UNMIK je 2008.g. proglasio da su paralelne opštinske strukture proizašle iz takvih izbora nelegitimne.
Dana 14.oktobra neozakonjena paralelna vlast suda Srbije koja deluje u severnoj Mitrovici podigla je optužnicu protiv gradonačelnika opštine Štrpce zajedno sa devet drugih članova Skupštine opštine Štrpce i zaposlenih u opštini. U tim optužnicama, proisteklim od preuzimanja nekih kancelarija 14.januara u zgradi opštine Štrpce koje su koristile paralelne srpske vlasti, gradonačelnik i opštinski zvaničnici su optuženi da su počinili prekršaje po krivičnom zakonu Srbije. Optužnice dovode u opasnost od hapšenja gradonačelnika i opštinske zvaničnike ukoliko putuju van Kosova u Srbiju ili bilo koju državu koja ima ugovor o ekstradikciji sa Srbijom.
Dana 30.maja sprska vlada je finansirala paralelne opštinske izbore u Mitrovici i Novom Brdu radi zamene paralelnih opštinskih vlasti raspuštenih od strane srpske vlade u decembru 2009.g. Vlada Kosova i međunarodna zajednica nastavile su da naglašavaju da su paralelne institucije nelegalne i nevažeće.

Odeljak 4
Korupcija i transparentnost vlasti
Zakon predviđa krivične sankcije za korupciju; međutim, vlada nije efikasno srpovodila zakon, a zvaničnici navodno umešani u korupciju nisu kažnjavani. Prema izveštaju Freedom House iz 2010.g., Države u tranziciji, korupcija je i dalje ozbiljan problem.
Bilo je široko rasprostranjene percepcije javnosti o postojanju korupcije u vlasti. Međunarodne organizacije i nevladine organizacije nastavile su da izveštavaju o tome da je korupcija ozbiljan problem. Nedostatak efikasnog sudskog nadzora i opšta slabost u oblasti vladavine prava dorpinosili su korupciji u vlasti.
Dana 15.oktobra, Specijalno tužilaštvo Kosova podiglo je optužnicu pred Okružnim sudom u Prištini protiv petoro optuženih sa Kosova za trgovinu ljudskim organima, organizovani kriminal, nezakonite medicinske aktivnosti i zloupotrebu službenog položaja. Među optuženima su lekari i lica koja su prethodno radila na višim pozicijama u Ministarstvu zdravlja. Interpol je takođe izdao naloge za hapšenje jendog turskog i jednog izraelskog državljanina u predmetu. Optužbe su u vezi sa Medicus klinikom u Prištini koja je zatvorena 2008.g. od strane KP posle višemesečne istrage međunarodne trgovine organima.
Dana 10.novembra, mešovito veće sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije Okružnog suda u Prištini, proglasilo je krivima predsednika Demokratske lige Dardanije (LDD), Nedžata Dacija, i njegovog bivšeg saradnika Ahmeta Ališanija, po optužbi za zloupotrebu službenog položaja za vreme Dacijevog mandata predsedavajućeg Skupštinom u periodu 2003-05.g. Sud je osudio Dacija po optužbi u vezi sa zloupotrebom skupštinskih sredstava radi plaćanja računa za stomatološke i optičarske usluge u vrednosti od 1.540 evra (2.063 USD); oslobođen je optužbi u vezi protivzakonite nabavke strujnih generatora za sopstvenu kuću. Sud je odredio Daciju uslovnu kaznu zatvora od jedne godine i šest meseci, a zabranjeno mu je da radi u javnoj službi dve godine posle isteka kazne; Ališani je dobio šest meseci uslovne kazne. Prema uslovima kazne, ni jedan ni drugi neće služiti zatvorsku kaznu ukoliko ne počine drugo krivično delo.

Dana 13.jula, članovi Radne grupe za borbu protiv korupcije i EULEX poicija uhapsili su Ilira Tolaja, političkog savetnika ministra zdravlja, Bujara Bukošija, zbog sumnje o utaji poreza tokom perioda 2004-08.g., kada je bio stalni sekretar u Ministarstvu zdravlja. Pušten je idućeg dana uz kauciju od 50.000 evra (67.000 USD). Istraga je bila u toku do kraja godine.
Dana 23.jula, EULEX i KP jedinice uhapsile su Hašima Redžepija, guvernera Centralne banke, zbog sumnje o zloupotrebi službenog položaja, korupcije, podmićivanja, utaje poreza i pranja novca. Radna grupa za borbu protiv korupcije izvršila je pretres sedam lokacija u predmetu, uključujući kancelarije Centralne banke i guvernerov dom. Dana 19.novembra Redžepi je pušten na slobodu uz kauciju od 20.000 evra (26.800 USD).
Korupcija i uticaj vlasti i dalje su problem u snagama bezbednosti. Dana 16.decembra EULEX i KP izvršile su pretres u Carini Kosova i Ministarstvu ekonomije i finansija u vezi uvoza velike količine cigareta u periodu 2008-09. EULEX istražitelji tvrdili su da je direktor Carine, Naim Huruglica, bio saučesnik u zaveri lišavanja vlade 2,5 miliona evra (3,35 miliona USD) poreskog prihoda jer su cigarete uvežene posle planiranog povećanja akcize koje je stupilo na snagu 2009.g. Slučaj je i dalje pod istragom, a do kraja godine nije podignuta nijedna optužnica.
Istraga je nastavljena u slučaju policijskog poručnika Sejdia Zećirija iz avgusta 2009.g., koji je uhapšen zbog zlouptrebe službene dužnosti, podmićivanja i seksualnog uznemiravanja. Do kraja godine Zećiri je ostao u kućnom pritvoru.
Jedinica za sprovođenje zakona Carine Kosova postigla je napredak u istrazi i krivičnom gonjenju slučajeva korupcije u carisnkoj službi. Tokom godine jedan carinik je otpušten, jedan je suspendovan, dva su degradirana, odbijeno je unapređenje devetorici, a 15 je opomenuto u raznim internim istragama malverzacija u okviru carinske službe.
Nije bilo pomaka u slučaju hapšenja Ardiana Hasanaja, u junu 2009.g., visokog zvaničnika u nacionalnom telekomunikacionom preduzeću Pošta i telekom Kosova (PTK) koje je u vlasništvu države. Hasanaj je navodno primio mito od dva lica da im pomogne da nađu posao. Hasanajevo zaposlenje u PTK je prekinuto posle njegovog hapšenja.
Dana 14.jula opštinski sud u Prizrenu osudio je Eleza Hodžu na četiri godine zatvora i na novčanu kaznu od 10.000 evra (13.340 USD) za primanje mita tokom perioda 2005-07.g. kada je bio sudija Okružnog suda u Prištini.
Dana 9.jula okružni sud u Prištini osudio je norveškog državljanina Ove Johansena zbog korupcije jer je organizovao lažni transfer 300.000 evra (402.000 USD) iz telekomunikacionog preduzeća u vlasništvu države na račun fantomske kompanije u Norveškoj. Sud mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od dve godine i naložio mu da isplati odštetu PTK u iznosu od 300.000 evra (402.000 USD). Druga dva osumnjičena u predmetu, Rodžer Rejnolds i Ronen Sorenson, ostali su na slobodi.
Zakon predviđa da državni zvaničnici podležu zakonu o finansijskom obelodanjivanju. Kosovska agencija za borbu protiv korupcije i Kancelarija generalnog revizora dve su glavne agencije odgovorne za borbu protiv korupcije u vladi. Tokom godine agenicija za borbu protiv korupcije primila je 132 prijave slučajeva korupcije; 27 predmeta je upućeno na krivično gonjenje, četiri su prosleđena KP, 57 je zatvoreno zbog nedostatka dokaza, a 44 su bili pod istragom.
Nezavisna Kancelarija generalnog revizora (OAG) izvršila je reviziju fiskalnog menadžmenta i odgovornosti u centralnoj vlasti, opštinskim vlastima i državnim preduzećima. Tokom godine OAG je izvršila reviziju većine ministarstava, predsedničkog kabineta i Skupštine. U izveštaju iz septembra, OAG je primetila da vladine institucije i dalje ne poštuju zakone i propise o fiskalnom menadžmentu zbog nedostatka razumevanja sopstvenih odgovornosti i osnova računovodstva.
U izveštaju objavljenom tokom godine, Freedom House je primetio da je korupcija široko rasprostranjena i da ostaje glavni problem usled nedostatka zakona, nedostatka političke volje, i slabosti pravosudnog sistema. U izveštaju se takođe navodi da antikorupcijski zakon i privremeni kazneni zakon različito definišu korupciju.

Evropska komisija je 2009.g. izvestila da je preterano velika uloga javnog sektora dovela do nepovoljne poslovne klime u kojoj politički povezane grupe i pojedinci imaju prednost pri osnivanju preduzeća i traženju javnih ugovora.
Zakon predviđa javni pristup vladinim informacijama kroz novi osnaženi zakon o pristupu zvaničnim dokumentima, usvojen 10.oktobra, kojim je ukinut zakon iz 2003. Novi zakon predviđa kažnjavanje institucija i zvaničnika koji ne omogućavaju pristup informacijama u skladu sa zakonom. Nevladine organizacije su povoljno komentarisale novi zakon, navodeći da su u njemu pojašnjene procedure za pristup zvaničnim dokumentima.
Test koga je sprovela nevladina organizacija Inicijativa mladih za ljudska prava, koji pokriva period od juna 2008. do jula 2009.g., pokazao je da na samo oko 25% zahteva za pristup zvaničnim dokumentima (poslatih nasumično lokalnim i centralnim vlastima) pozitivno odgovoreno. Indeks održivosti medija Međunarodnog odbora za razmenu i istraživanje istakao je da je administrativnim uputstvom za sprovođenje Zakona o pristupu službenim dokumentima iz 2003.g. produženo vremensko ograničenje preko 15 dana i da je bilo previše precizno u vezi toga kada se dokumentu može pristupiti, čime je pristup zvaničnim dokumentima ograničen.

Odeljak 5
Stav vlade u pogledu međunarodnih i nevladinih istraga o navodnom kršenju ljudskih prava
Širok spektar domaćih i međunarodnih grupa za ljudska prava uglavnom je radio bez vladinih ograničenja, istražujući i objavljujući svoje nalaze o slučajevima povrede ljudskih prava. Vlada je povemeno bila kooperativna i odgovarala na njihove stavove.
Vlada se povremeno sastajala sa kontrolorima iz domaćih NGOs i odgovarala na njihove zahteve, ili preduzimala akcije reagujući na njihove izveštaje i preporuke. Nije bilo izveštaja o tome da je vlada uznemiravala, postavljala kao metu ili sudski gonila NGOs zbog njihovih aktivnosti.
Vlada je sarađivala sa međunarodnim organizacijama, kao što su predstavnici UN i drugih međunarodnih organizacija uključujući ICRC i Međunarodnu organizaciju za migracije. UN su zadržale veliko prisustvo u zemlji i pokrile širok spektar pitanja.
Nije bilo pomaka u slučaju iz 2008.g. u kome su nepoznati napadači u Mitrovici bacali molotovljeve koktele na sedište humanitarne organizacije Norwegian Church Aid.
Ombudsman ispituje navode o kršenju ljudskih prava i zloupotrebu autoriteta vlasti. Ombudsman je smatran umereno efikasnim, ali je bio ograničen problemima finansiranja. Ombudsman i dalje tvrdi da su sudovi i ministarstva najčešći kršioci ljudskih prava u zemlji. Ombudsman takođe navodi da su nedavne reforme sudstva bile nedovoljne, i da sistem pati od krupnih nedostataka. Iako ombudsman aktivno objavljuje interventna pisma, izveštaje i preporuke, njegove preporuke ne slede uvek vlada, lokalni sudovi ili policija. Ombudsman je istraživao slučajeve koji se tiču imovinskih prava, zloupotrebe službenog položaja, upravnih akata ili propusta od strane državnih vlasti, nedostatka adekvatne istrage krivičnih dela, pitanja vezanih za dužinu trajanja sudskih postupaka i izvršavanja sudskih odluka, radnih sporova i slučajeva diskriminacije.
Skupština održava odbor za ljudska prava, rodnu jednakost, nestala lica i peticije. Odbor mora da pregleda sve zakone koji se tiču ljudskih prava. Odbor je bio kontrolisan od strane vladajuće koalicije stranaka i nije izdao bilo kakav javni izveštaj tokom godine.
Vlada i KFOR uglavnom su sarađivali sa ICTY. Dana 21.jula Žalbeno veće ICTY (Haškog tribunala) naložilo je delimično ponavljanje suđenja bivšem premijeru Ramušu Haradinaju i drugom optuženom Idrizu Balaju, koji su oslobođeni optužbe od strane ICTY 2008.g., i naredilo da se obojica stave u pritvor. Dana 28.oktobra tužilac ICTY izmenio je optužnicu protiv Haradinja. U izmenjenoj optužnici on se umesto za ''zločine protiv čovečnosti'' , tereti za ''kršenje običaja rata''. Žalba Lahija Brahimaja, osuđenog 2008.g. za mučenje i maltretiranje zarobljenika i kažnjenog zatvorom u trajanju od šest godina, nije rešena do kraja godine.

Odeljak 6
Diskriminacija, društvene zloupotrebe i trgovina ljudima

Zakon izričito zabranjuje diskriminaciju na osnovu rase, pola, etničkog porekla, invalidnosti, društvenog statusa ili jezika. Vlada nije bila efikasna u sprovođenju ovih zabrana.

Žene
Silovanje je inkriminisano zakonom; međutim, silovanje bračnog partnera nije specifično naglašeno. Prema krivičnom zakonu silovanje je kažnjivo zatvorom u trajanju od 2 do 10 godina; silovanje maloletnih lica (seksualni odnos sa detetom ispod 16 godina starosti) kažnjivo je zatvorom u trajanju od pet do 20 godina. Silovanje povezano sa ubistvom kažnjivo je zatvorom u trajanju od 10 do 40 godina. Posmatrači veruju da je silovanje bilo izuzetno retko prijavljivano usled kulturalne stigme za žrtve i njihove porodice. Policijske jedinice za slučajeve silovanja širom zemlje primile su 18 prijava o silovanju tokom prve polovine godine. Prema Ministarstvu pravde zastupnici žrtava pružili su usluge žrtvama u 40 slučajeva silovanja od januara do novembra.
Porodično nasilje nad ženama, uključujući zlostavljanje supružnika i dalje je ozbiljan i trajan problem. Zakon zabranjuje nasilje u porodici, za koje je zaprećena zatvorska kazna od šest meseci do pet godina. Zakon tretira slučajeve nasilja u porodici građanskim parnicama osim ako žrtva nije pretrpela telesne povrede. Nepoštovanje presude građanskog suda u vezi sa slučajevima nasilja u porodici je krivično delo i može biti krivično gonjeno. Kada žrtva podnese tužbu, policijske jedinice za nasilje u porodici sprovode istragu i prosleđuju slučaj tužiocu. Prema specijalnom tužilaštvu, lojalnost porodici, siromaštvo i zaostali predmeti u građanskim i krivičnim sudovima doprinosili su niskoj stopi krivičnog gonjenja.
U novembru 2009.g. OSCE je ažurirao svoj izveštaj iz 2007.g. o nasilju u porodici. OSCE posmatrači izvestili su o kontinuiranim problemima suđenja u slučajevima porodičnog nasilja, kao što su nezakonita kašnjenja u zakazivanju saslušanja ili u donošenju naloga o zaštiti, neuključivanje predstavnika centra za socijalni rad u postupcima vezanim za porodično nasilje, neprimenjivanje relevantnih zakona od strane sudova i odsustvo sudskog gonjenja krivičnid dela vezanih za porodično nasilje.
Od januara do novembra, policija je izvestila o 636 žrtava porodičnog nasilja. Od januara do novembra, centri za zaštitu žena i dece u Prištini i Mitrovici pružili su pomoć 182 žrtvama porodičnog i seksualnog nasilja, kao i 6 žrtvama trafikinga. Od januara do juna, jedinica za podršku i pomoć žrtvama pri Ministarstvu pravde bila je uključena u 313 slučajeva porodičnog nasilja.
Osuđujuće presude za porodično nasilje bile su retke, a kazne su se kretale od strogog ukora suda do kazne zatvora. Tradicionalni društveni stavovi prema ženama u muški dominantnom društvu doprineli su visokom nivou porodičnog zlostavljanja i malom broju prijavljenih slučajeva.
Odsek za porodičnu zaštitu Ministarstva za rad i socijalno staranje ima jedinicu koja se isključivo bavi porodičnim nasiljem. Ministarstvo je obzebedilo finansijsku pomoć nevladinim organizacijama koje rukovode skloništima za žrtve porodičnog nasilja, u koja su smeštene žrtve trafikinga. Ministarstvo je takođe pružalo socijalne usluge kroz centre za socijalno staranje. Nekoliko domaćih i međunarodnih nevladinih organizacija sprovelo je aktivnosti u cilju pomoći ženama; međutim, oni su bili ograničeni tradicijom ćutanja u vezi porodičnog nasilja, seksualnog zlostavljanja i silovanja.
Škola za obuku policajaca ponudila je specijalne kurseve o porodičnom nasilju i silovanju. Nije bilo izveštaja o tome da je policija neodgovarajuće reagovala na tvrdnje o silovanju ili porodičnom zlostavljanju.
Ne postoji poseban zakon protiv seksualnog uznemiravanja, što je bio čest problem. Organizacije za ženska prava ukazivale su na to da se seksualno uznemiravanje najčešće dešava na radnom mestu, ali ostane neprijavljeno zbog straha od isterivanja sa posla ili fizičke odmazde.

Javna svest o seksualnom uznemiravanju i dalje je niska, a prijavljen je mali broj slučajeva. Zakon o reproduktivnom zdravlju štiti reproduktivna prava pojedinaca i parova, uključujući pravo na informisanje i pristup reproduktivnim zdravstvenim uslugama. U praksi vlada je generalno poštovala reproduktivna prava. Fond za stanovništvo UN (UNFPA) izvestio je da je pristup informacijama o reproduktivnom zdravlju i lečenju uglavnom bio široko rasprostranjen i pravičan, međutim, siromašne, marginalizovane i nepismene zajednice često imaju ograničen pristup informacijama. Javno zdravstvo pružalo je ograničeno lečenje polno prenosivih bolesti i raka reproduktivnih organa.
Žene imaju ista zakonska prava kao i muškarci, ali tradicionalno imaju nizak društveni status, što je uticalo na njihov tretman unutar pravnog sistema. Agencija za rodnu jedankost u sastavu kancelarije premijera ima mandat implementacije i kontrole primene zakona o rodnoj jednakosti.
Relativno mali broj žena dostigao je više menadžerske pozicije u privredi, policiji i vlasti. Žene predstavljaju manje od 30% radne snage u vladi. Prema Agenciji za prvredne registre, žene poseduju manje od 5% registrovanih firmi. Nezaposlenost žena i dalje se kreće oko 80%, 25 do 30 procenata viša stopa u odnosu na muškarce. Tokom godine Agencija za rodnu jednakost podržala je lokalnu NGO koja je vršila obuku žena za mali biznis.
Prema OSCE-u, žene koje pripadaju nevećinskim zajednicama bile su u opasnosti da trpe višestruke oblike diskriminacije zbog polnog, nacionalnog i društvenog porekla. Tradicionalni društveni stavovi prema ženama rezultuju diskriminacijom. U ruralnim oblastima, žene često nisu u situaciji da donose odluke koje se tiču njihove dece ili da imaju kontrolu nad imovinom. Iako zakon ne pravi polnu razliku kada je reč o pravu nasleđivanja imovine, porodična imovina po običaju prelazi samo na muškarce. U retkim slučajevima, udovice kosovske Albanke, pogotovo u ruralnim oblastima dolaze u opasnost da izgube starateljstvo nad decom zbog običaja po kome deca i imovina prelazi na porodicu pokojnog oca, a udovica se vraća njenoj porodici.
Deca
Deca stiču državljanstvo od svojih roditelja ili na osnovu rođenja u zemlji. Prema studiji Dečjeg fonda UN (UNICEF) iz 2008.g., 14% dece Roma, Aškalija i Egipćana u oblastima sa većinskim albanskim stanovništvom nisu registrovana na rođenju. U oblastima sa većinskim srpskim stanovništvom 5% te dece nije propisno registrovan. UNICEF je izvestio da, po pravilu, nedostatak registracije nije uticao na mogućnost dece da dobiju osnovno obrazovanje ili zdravstvenu negu, ali je mogao da ima negativan efekat na pristup socijalnoj pomoći.
Obim zlostavljanja dece u zemlji je nepoznat, ali po mišljenju UNICEF-a izuzetno retko je prijavljivano zbog nedostatka svesti, službi za pomoć žrtvama i ograničene sposobnosti identifikovanja, prijavljivanja i upućivanja slučajeva zlosavljanja. Jedinica za podršku i pomoć žrtvama pri Ministarstvu pravde prijavila je šest slučajeva zlostavljanja dece od januara do novembra. Deca takođe trpe porodično nasilje. Tokom istog perioda, policija je prijavila 60 dece žrtava porodičnog nasilja. Od tog broja, 23 je smešteno u skloništa; 12 je bilo sa Kosova, a 11 iz drugih zemalja. Postojali su nepouzdani dokazi dečjih brakova, pogotovu u zejednicama Roma, Aškalija, Egipćana i kosovskih Albanaca. Vlada i NGOs nisu prikupile statističke podatke o dečjim brakovima, tako da je obim tog problema bio nejasan.
Silovanje maloletnih lica je krivično delo kažnjivo zatvorom u trajanju od pet do 20 godina, u zavisnosi od okolnosti i uzrasta žrtve.
Zakon zabranjuje posedovanje, proizvodnju i distribuciju dečje pornografije. Svako ko proizvodi, koristi ili uključuje dete u pravljenje ili proizvodnju pornografije podleže kazni zatvora u trajanju od jedne do pet godina. Posedovanje ili nabavka dečje pornograije je kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri godine.
Od januara do juna Ministarstvo za rad i socijalno staranje rukovodilo je sa 35 centara za 1.435 siročadi i 1.626 delikventne dece. Ministarstvo takođe rukovodi hraniteljskim domovima i uz koordinaciju sa NGOs smešta decu u privremena skloništa. Tokom godine 61 dete je živelo u hraniteljskim porodicama i društvenim domovima koje finansira vlada ili NGO sa 24-časovnom negom, uključujući i 54 dece koja su

stavljena pod zaštitnu negu tokom godine. Dvoje dece koja su stavljena pod zaštitnu negu bilo je hospitalizovano i tako je bilo do kraja drugog kvartala ove godine.
Ministarstvo za rad i socijalno staranje izvestilo je de je bilo 258 napuštene dece sa invaliditetom, uzrasta između tri i 18 godina, koja su živela u dva društvena doma koja finansira vlada, pod 24-časovnom negom.
Zemlja nije potpisnica Haške konvencije o građanskim aspektima međnarodne otmice dece iz 1980.g. Za informacije o međunarodnoj roditeljskoj otmici dece, molimo videti godišnji izveštaj Stejt departmenta o pridržavanju na http://travel.state.gov/abduction/resources/congressreport/congressreport_4308.html.

Antisemitizam

Nije bilo izveštaja o delima antisemitizma tokom godine.

Trgovina ljudima (Trafiking)
Za informacije o trgovini ljudima, molimo videti godišnji Izveštaj o trgovini ljudima Stejt departmenta na www.state.gov/g/tip.

Lica sa invaliditetom
Ustav i zakon zabranjuju diskriminaciju lica sa fizičkim, senzornim, intelektualnim i mentalnim invaliditetom u pogledu zapošljavanja, obrazovanja, pristupa zdravstvenoj nezi, kao i u pogledu dobijanja ostlih usluga države; međutim, vlada nije efikasno primenjivala zakone i programe kako bi licima sa invaliditetom obezbedila pristup zgradama, informacijama i komunikacijama. Situacija za lica sa invaliditetom i dalje je teška. Iako zakon nalaže omogućavanje pristupa zvaničnim zgradama, on nije primenjivan, a takav pristup retko je bio dostupan u praksi. Čak i Kancelarija ombudsmana nije pristupačna licima sa fizičkim invaliditetom. Tokom godine zemlja je donela nove zakone kojima se predviđa omogućavanje pristupa gluvih i slepih lica svim državnim institucijama, ali implementacija tih zakona je bila loša.
Ministarstvo za rad i socijalno staranje je vladina agencija odgovorna za zaštitu prava lica sa invaliditetom. Po zakonu, zaštita i pomoć službi ponuđene su svim građanima; međutim, u praksi je bilo značajne diskriminacije, a osiguranje prava lica sa invaliditetom nije bio vladin prioritet.
Prema lokalnoj nevladinoj organizaciji za prava ljudi sa invaliditetom, HandiKos, postojeći zakoni i vladini akcioni planovi koji se odnose na lica sa invaliditetom nisu adekvatno primenjivani. Kao rezultat toga, deca sa invaliditetom često su bila isključena iz obrazovnih mogućnosti, nisu profesionalno procenjivana i nisu imala dovoljno zdravstvene nege i pomoći socijalnih službi.
Prema Ministarstvu obrazovanja, postoji sedam specijalnih škola internatskog tipa za decu sa invaliditetom i 70 učionica za specijalne potrebe u sklopu redovnih škola. Ministarstvo je izvestilo da je, do kraja godine, 1.100 dece dobilo specijalno obrazovanje.
Bilo je pravne zaštite dece sa invaliditetom. Zakon o materijalnoj pomoći za porodice dece sa stalnim invaliditetom stupio je na snagu 2008.g., a novi zakon o materijalnoj pomoći za porodice dece sa privremenom nesposobnošću stupio je na snagu 1.januara. Zakoni pružaju definiciju dece sa invaliditetom i omogućavaju njihovim zakonitim starateljima da kod Ministarstva za rad i socijalno staranje apliciraju za materijalnu pomoć. Međutim, ministartvu nedostaju i sredstva i personal kako bi se ti zakoni primenjivali.
Prema nevladinoj organizaciji Kosovo mental disabiliti rajts internašional (K-MDRI), lica sa mentalnim invaliditetom i dalje se drže u pritvoru bez pravnih osnova u izolovanim uslovima. K-MDRI napominje da ne postoji zakon kojim se reguliše postupak smeštanja lica u psihijatarske ili socijalne ustanove, ili kojim se štite njihova prava unutar institucija. Prema Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO), ima približno

14.000 lica sa mentalnim invaliditetom, K-MDRI je izvestila o približno 50.000 lica sa mentalnim invaliditetom koja žive van institucija. Prema K-MDRI, takva lica žive izolovanim životom sa stigmom. Institut u Štimlju, kojim rukovodi vlada, održava ustanovu za lica sa smetnjama u razvoju ili intelektualnim invaliditetom sa 58 štićenika kojom upravlja Ministarstvo za rad i socijalno staranje, i posebnom psihijatarskom ustanovom sa 57 štićenika kojom rukovodi Ministarstvo zdravlja. Navodeći nedovoljnu obučenosto osoblja i nedostatak rehabilitacionih programa za pacijente i štićenike, K-MDRI zastupa zatvaranje ustanove, kao i smeštanje njenih pacijenata i štićenika u domove i stanove u urbanim sredinama, gde mogu da budu integrisani u društvo.
Tokom godine Ministarstvo zdravlja zaposlilo je lice sa posebnim potrebama da pomaže invalidnim licima. Ministarstvo je rukovodilo sa osam integrativnih i društvenih domova širom zemlje, pružajući bolničku negu 75 licima sa mentalnim invaliditetom. Pored toga Ministarstvo za rad i socijalno staranje rukovodi sa drugih devet društvenih domova sa približno 10 do 15 štićenika u svakoj ustanovi. K-MDRI je izvestila o tome da, iako bi ti domovi trebalo da budu prelazni, većina štićenika tamo ostaje godinama sa malo izgleda za društvenu integraciju. Prema WHO, ne postoji dovoljno utanova kako bi se obezbedila nega licima sa mentalnim invaliditetom, a mogućnost zaposlenja lica sa mentalnim invaliditetom je ograničena.
Nacionalni savet za invalidna lica, savetodavna organizacija vlasti i Skupštine, sastao se dva puta u toku godine.

Nacionalne/rasne/etničke manjine
Institucionalna i društvena diskriminacija kosovskih Srba, Roma, Aškalija i Egipćana i dalje postoji u pogledu zaposlenja, obrazovanja, socijalnih usluga, upotrebe jezika, slobode kretanja, prava na povratak i drugih osnovnih prava. Pripadnici zajednice kosovskih Bošnjaka i Goranaca takođe su se žalili na diskriminaciju, dok su zajednice kosovskih Hrvata i kosovskih Crnogoraca nominalno priznate imenovanjem njihovih predstavnika u Konsultativni savet za zajednice čije članove imenuje predsednik Kosova. Lideri kosovskih Bošnjaka i dalje se žale na to da mnogi pripadnici njihove zajednice kontinuirano napuštaju zemlju, što je posledica diskriminacije i sve većeg odsustva ekonomskih mogućnosti. Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana predmet su sveopšte društvene i ekonomske diskriminacije; često nemaju pristup osnovnoj higijeni, medicinskoj nezi i obrazovanju; i čiji opstanak u velikoj meri zavisi od humanitarne pomoći. Izveštaji o nasilju i drugim krivičnim delima uperenim protiv pripadnika manjina i njihove imovine i dalje postoje.
Bilo je sukoba između grupa kosovskih Albanaca i kosovskih Srba tokom godine.
Dana 11.septembra grupe kosovskih Albanaca i Srba sukobile su se u Mitrovici posle razmene uvreda i ruganja pošto je Srbija izgubila od Turske u polufinalu Svetskog košarkaškog šampionata. Obe strane bacale su kamenje, a sukob se završio kada su se kosovski Albanci povukli. EULEX je na incident reagovao, a jedna od njegovih jedinica bila je napadnuta od strane kosovskih Srba kamenjem, šok bombama, molotovljevim koktelima i vatrenim oružjem. Nekoliko policajaca i demonstranata je povređeno u incidentu, što je i dalje pod istragom KP.
Dana 2.jula, protest srpskih paralelnih strukutra vlasti na otvaranju vladinog centra za usluge građanima u severnoj Mitrovici postali su nasilni, što je za posledicu imalo smrt kosovskog Bošnjaka, dr. Mesuda Đekovića i povrede 11 ostalih. Smrt i povrede dogodile su se pošto je nepoznato lice bacilo ručnu granatu u masu srspkih demonstranata, koji su išli ka domu u etnički mešanom naselju Bošnjačka mahala gde je bila istaknuta albanska zastava. Istraga EULEX i KP ovog slučaja nastavljena je do kraja godine.
Tokom 2009.godine EULEX policija je prijavila 116 slučajeva navodnog interetničkog kriminala, u 86 su bili uključeni kosovski Srbi kao žrtve ili osumnjičeni. Broj slučajeva za 2010.godinu bio je nedostupan. Istrage slučajeva takvih krivičnih dela dovele su do hapšenja osumnjičenih u mnogim slučajevima.

U junu 2009.g. tri srpska tinejdžera navodno su pretučena od grupe kosovskih Albanaca u Lipljanu dok su prolazili pored gradilišta. Dana 16.juna policija je podnela prijavu za napad protiv Atdea Ćerkinija, Kosove Keljmendija, Bunjamina Jašanice, Gezima Džemajljija, Gazmenda Blete i Ćendrima Veselija. Dana 17.juna opštinski sud u Lipljanu naredio je da se šestorica osumnjičenih stave u 30-dnevni pritvor, sa izuzetkom maloletnog Veselija.
Nije bilo pomaka u policijskoj istrazi šest slučajeva napada na Rome povratnike koji su prijavljeni u selu Abdulah Peseva u julu i avgustu 2009.g. i uznemiravanja i zastrašivanja 20 romskih, aškalijskih i egipćanskih porodica iz naselja Halit Ibiš u opštini Uroševac.
Nije bilo pomaka u slučaju iz 2008.g. u kome je policija podnela tužbe protiv Blaška Lazara Simića, Tihomira Radivoja Miloševeća, Miodraga Vladimira Nikolića i Boža Živojina Stanojevića zbog napada na državnog službenika i nanošenja lakših telesnih povreda za vreme sukoba između kosovskih Srba, koji su protestovali zbog izgradnje džamije, i ksovoskih Albanaca u etnički mešanom selu Berivojce u opštini Kamenica. Povređena su dva policajca, kao i brojni demonstranti. Datum suđenja nije zakazan do kraja godine.
Prema nacrtu izveštaja koga je pripremila premijerova Kancelarija za pitanja zajednica, zapošljavanje pripadnika manjina u javnim institucijama je opalo tokom godine i uglavnom je bilo ograničeno na niže nivoe vlasti. Izveštaj je dao preporuku da vlada aktivnije dopire do manjina i implementira procedure za izveštavanje, regrutovanje, obuku, jednake mogućnosti i jezik.
Studija OSCE iz 2009.godine pokazala je da je zastupljenost manjina u državnoj službi opao od 12% u 2006.g. na 9% u 2009.g. i pogotovo ostala niska na višim nivoima. Najviše stope zaposlenosti manjina u javnom sektoru su u sudstvu i policiji.
U oblasti obrazovanja zakon zahteva jednake uslove za školsku decu bez obzira na maternji jezik i obezbeđuje pravo javnog obrazovanja na maternjem jeziku učenicima iz manjinskih zajednica u srednjim školama. Međutim, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju i međunarodne organizacije izvestile su da stopa upisa u škole najniža u nesrpskim manjinskim zajednicama (Aškalije, Bošnjaci, Egipćani, Goranci, Romi, Turci i drugi). Studija OSCE iz 2009.godine pokazala je da je stopa upisa u škole srpske i albanske dece 99% i 96,5% respektivno, dok je stopa upisa u škole dece iz nesrpskih zajednica prosečno 76%.
Romska, aškalijska i egipćanska deca pohađaju mešane škole sa albanskom i srpskom decom i navodno se suočavaju sa zastrašivanjem i maltretiranjem u nekim većinski albanskim oblastima. Romska deca su ometena siromaštvom što mnoge primorava da počnu da rade i u kući i na ulicama od najranijeg uzrasta kako bi doprineli porodičnom prihodu.
Tokom godine bilo je povremenih izveštaja o uništavanju privatne imovine kosovskih Srba od strane kosovskih Albanaca. Neki od ovih napada možda su bili pokušaji da se kosovski Srbi prinude na prodaju svoje imovine. Propisi sprečavaju opšti otkup imovine kosovskih Srba u naporu da se spreči zastrašivanje vlasnika imovine pripadnika manjina u nekim oblastima; međutim, oni su retko primenjivani. Bilo je brojnih izveštaja o tome da Srbi imaju otežan pristup svojoj imovini, koja je u nekim prilikama zaposedana ili korišćena od strane kosovskih Albanaca. Kosovska agencija za imovinu (KPA) izvestila je da se često u svojim aktivnostima iseljavanja susretala sa slučajevima nelegalnog zaposedanja ili ponovnog zaposedanja imovine, gde je mnogobrojna imovina bila vandalizovana ili uništena. Na primer, bilo je takvih imovinskih sukoba u selu Zac kod Istoka, gde je vlada izgradila kuće za porodice kosovskih Srba i Crnogoraca koji su se spontano vratili iz Srbije i Crne Gore na Kosovo u maju. Ta imovina, u raznim fazama izgradnje, bila je vandalizovana u nekoliko prilika, a na pošumljenom zemljištu koje okružuje imovinu podmetnut požar. KP je uhapsila nekoliko lica u vezi ovih slučajeva. Do sada, svi osumnjičeni su bili maloletnici, uzrasta između sedam i 14 godina. Nije bilo pomaka u slučaju iz 2008.g. kada je OSCE izvestio da je kosovski Srbin pokušao da obiđe svoju imovinu u Dečanima sa članovima tima Razvojnog programa UN koji je planirao da mu pomogne da popravi svoju kuću. Vlasnik Srbin nije moga da korisi

svoja imovinska prava kako je presuđeno od strane KPA, pošto je njegova kuća bila uništena, a nelegalno izgrađena nova kuća na toj lokaciji i dalje je zaposednuta od strane albanske porodice.
Nije bilo pomaka u slučaju iz 2008.g. u Klini, kada je kosovski Srbin prijavio da je njegovu imovinu zauzeo kosovski Albanac. U septembru, Srbi u selu Mališevo žalili su se da planovi za izgradnju džamije neposredno pored njihovih kuća stvaraju nepoželjno okruženje za Srbe, napominjući da je bilo na raspolaganju drugo zemljište bliže kućama Albanaca.
Društveno nasije, diskriminacija i akti nasilja na osnovu seksualne orijentacije i polnog identiteta

Ustav i zakon zabranjuju diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije; međutim, bilo je izvešaja o nasilju i diskriminaciji uperenih protiv lezbijki, gejeva, biseksualaca i transrodnih lica (LGBT).
Centar za razvoj socijalnih grupa (CSGD), lokalna nevladina organizacija fokusirana na zdravstvena pitanja LGBT, izvestila je da tradicionalni društveni stavovi o homoseksualnosti zastrašuju mnoge gejeve i lezbijke i oni skrivaju svoju seksualnu orijentaciju. LGBT osobe uglavnom se osećaju nesigurnim, uz mnoštvo prijavljenih pretnji njihovoj ličnoj bezbednosti. Studija Inicijative mladih za ljudska prava iz 2008.g., koju je finansirao Švedski helsinški komitet za ljudska prava, utvrdio je da se 57% LGBT ispitanih osoba plaši za svoju bezbednost.
Štampani mediji povremeno jačaju negativne stavove objavljivanjem članaka o homoseksualnosti u kojima su LGBT osobe karakterišu kao mentalno bolesne. Najmanje jedna politička stranka, islamski orijentisana Partija pravde, uključila je osudu homoseksualnosti u svoju političku platformu.
CSGD je izvestio, iako je bilo malo zvanične diskriminacije LGBT osoba, da je tokom godine bilo brojnih slučajeva društvene diskriminacije LGBT osoba. Žrtve su uglavnom odbijale da daju dozvolu centru da prezentuje njihove slučajeve javno iz straha od diskriminacije.
Nije bilo otvorenih smetnji u radu centra; međutim, društveni pritisak i tradicionalni stavovi imali su za posledicu ograničavanje njegove aktivnosti. CSGD je izvestio da je Ministarstvo unutrašnjih poslova bez objašnjenja odložilo obnovu memoranduma o razumevanju sa KP radi podizanje svesti o LGBT pitanjima.
Nije bilo zvanične diskriminacije vezane za zaposlenje, stanovanje, nemanje državljanstva, dostupnosti obrazovanja ili zdravstvene nege; međutim, društveni pritisak primorao je praktično sve LGBT osobe da kriju svoju seksualnu orijetaciju.

Ostali primeri društvenog nasilja ili diskriminacije
Nije bilo izveštaja o zvaničnoj diskriminaciji lica koja boluju od HIV/AIDS-a tokom godine; međutim, usmeni izveštaji ukazuju da se takva vrsta diskriminacije dešavala.

Odeljak 7
a.
Prava radnika
Pravo udruživanja

Propisima je dozvoljeno radnicima da formiraju i učlanjuju se u nezavisne sidnikate po sopstvenom izboru bez prethodnog odobrenja ili ekscesivnih zahteva, ali ovo pravo povremeno su ometale kompanije koje su pretile svojim zaposlenima koji su se učlanili ili osnovali sindikat. Propisima se ne priznaje pravo na štrajk; međutim, štrajkovi su u praksi uglavnom dozvoljeni, a nekoliko štrajova je bilo tokom godine. Vlada je donela novi zakon o radu 2.novembra. Zakon kodifikuje 40-satnu radnu nedelju, predviđa 20 dana plaćenog odsustva godišnje za zaposlene i takođe predviđa 12 meseci porodiljskog bolovanja.
Najveći sindikati su Udruženje nezavisnih sindikata Kosova (BSPK) i Konfederacija slobodnih sindikata (CFU). Međutim, Ministarstvo za rad i socijalno staranje izvestilo je da je uticaj obeju grupa opao pošto su se bivši članovi otcepili kako bi formirali manje sindikate.

b.
Pravo na organizovanje i kolektivno pregovaranje
Propisima vlade predviđeno je pravo na organizovanje i kolektivno pregovaranje bez mešanja ili restrikcije, a vlada nije ograničavala to pravo u praksi; međutim, kolektivnog pregovaranja tokom godine nije bilo. Zakon dozvoljava sindikatima da svoje aktivnosti obavljaju bez mešanja, a vlada je u praksi štitila to pravo.
Propisima je zabranjena antisidnikalna diskriminacija; međutim, neki sindikalni zvaničnici izvestili su o postojanju diskriminacije u praksi. BSPK i CFU su izvestili da je samo mali broj kompanije poštovao propise kojima se sprečava antisindikalna diskriminacija i tvrdili su da su prava radnika ugrožena u svim sektorima, uključujući i međunarodne organizacije u kojima radnici nisu primali penzije.
Ne postoje izvozne zone.
c.
Zabrana prinudnog ili obaveznog rada
Krivični zakon zabranjuje prinudni ili obavezni rad, uključujući i rad dece; međutim, bilo je izveštaja da je takve prakse bilo. Takođe videti godišnji Izveštaj o trgovini ljudima Stejt departmenta na www.state.gov/g/tip.

d.
Zabrana dečjeg rada i donja starosna granica za zapošljavanje

Propisima je zabranjena ekploatacija dece na radnom mestu, uključujući zabranu prinudnog ili obaveznog rada; međutim, sa izuzetkom trgovine ljudima, vlada je retko osporavala tu praksu. Trgovina decom, pre svega za radnu ekploataciju, bila je problem iako je nedostatak statističkih podataka otežalo procenu njenog obima. Takođe videti godišnji Izveštaj o trgovini ljudima Stejt departmenta na www.state.gov/g/tip.
Propisima je određena donja starosna granica za zapošljavanje od 16 godina, a 18 godina kao donja granica za bilo koju vrstu rada kojom je ugroženo zdravlje, sigurnost ili moral mlade osobe. Propisi dozvoljavaju rad dece sa 15 godina starosti, pod uslovom da posao nije štetan po zdravlje ili pohađanje škole. Zakon obavezuje da deca uzrasta od šest do 15 godina pohađaju školu.

Rad dece i dalje je problem. Prema UNICEF-u, poslednjih godina broj dece koja prose na ulicama gradova je porastao, iako je ukupan broj dece prosjaka i dalje nepoznat. Iako većina dece nisu glavni hranitelji svojih porodica, dečji rad služi kao veliki doprinos prihodu mnogih porodica.
U ruralnim oblastima, mala deca uobičajeno pomažu svojim porodicama u poljoprivrednim poslovima. Gradska deca često rade razne nezvanične poslove prodaje, kao što je prodaja novina, cigareta i telefonskih kartica na ulicama. Neka deca su takođe bila uključena u fizičke poslove, kao što je transport robe. Međunarodne nevladine organizacije, aktivne u zemlji, nastavile su tokom godine da izveštavaju o kršenju zakona o radu, uključujući i rad dece.
Mininstarstvo za rad i socijalno staranje je ispred vlade koordinisalo politikom dečje zaštite, međutim, policija ima vodeću ulogu u primeni zakona o dečjem radu. Ministarstvo je izvestilo da je ograničeni napredak postignut u smanjenju broja dece koja rade na ulicama. Ministarstvo i lokalne NGOs, uz pomoć Međunarodne organizacije rada, radili su na identifikovanju i sklanjanju dece sa ulica. Od 2007.g. identifikovano je 691 dete, od kojih se njih 440 vratilo u škole.
e.
Prihvatljivi uslovi rada
Ne postoji zakon kojim se utvrđuje minimalna zarada. Iako neprimenljiv kao zakon, vlada, privredna komora i udruženje sindikata potpisali su 2004.g. memorandum o razumevanju kojim je definisana minimalna zarada od 120 evra (161 USD) mesečno, što je uglavnom poštovano, ali nije obezbedilo

pristojan standard života za radnika i porodicu. Prosečna mesečna plata u zemlji je bila 230 evra (308 USD) u javnom sektoru i 280 evra (375 USD) u privatnom sektoru. Na osnovu statistike iz 2007.g., Svetska banka je izvestila da 45% stanovništva živi ispod granice siromaštva, a oko 17% je ekstremno siromašno, bez mogućnosti da zadovolji osnovne potrebe prehrane. Propisima je predviđena standardna 40-časovna radna nedelja; obavezne pauze; ograničen broj redovnih radnih sati na 12 sati dnevno; ograničen prekovremeni rad na 20 sati nedeljno i 40 sati mesečno; obaveznu isplatu premije za prekovremeni rad; i zabranjuje prekomerni obavezni prekovremeni rad.

Tokom godine poslodavci se često nisu pridržavali zvaničnih radnih standarda zbog nepostojanja vladine prinude, pogotovo u pogledu standardne radne nedelje i obaveznog i neplaćenog prekovremenog rada. Zaposleni često ne prijavljuju takva kršenja propisa zbog straha od represalija. Prema BSPK, mnogi pojedinci su radili dugo u privatnom sektoru kao zaposleni bez ugovora o zaposlenju, bez redovne plate ili uplaćenog penzijskog doprinosa u njihovu korist.

Zaposleni su prijavljivali da su otpuštani bez razloga što je u suprotnosti sa postojećim zakonima i da im je uskraćivan odmor. Organizaije za ženska prava ukazuju da se seksualno zlostavljanje događa na poslu, ali prolazi neprijavljeno zbog straha od otpuštanja ili fizičke odmazde. Prema zvaničnicima sindikata, radnici u javnom sektoru najčešće se susreću sa sličnim lošim tretmanom, uključujući seksualno zlostavljanje i gubitak zaposlenja zbog pripadnosti određenoj političkoj stranci.

Inspekcija rada u okviru Ministarstva za rad i socijalno staranje odgovorna je za sprovođenje radnih, zdravstvenih i sigurnosnih standarda. Međutim, inspekcija je pre svega savetovala poslodavce i, iako je uručila 3.329 kazni prilikom inspekcije lokacije i 360 kazni zbog raznih prekršaja radnih standarda tokom prve polovine ove godine, mnoge novčane kazne i dalje nisu naplaćene čekajući parnicu.

Iako postoji zakon o zaštiti zdravlja zaposlenih i uslovima rada, mnoge privatne i javne institucije nastavile su da ga krše. Zvaničnici Inspekcije rada prijavili su poteškoće u dobijanju preciznih informacija zato što radnici retko obelodanjuju same probleme uprkos tome što ih štiti zakon.